Uredništvo in upravništvo Glasila je v Chicagi, Ill., 2821 So. 40. Ave., kamor je pošiljati vse rokopise, denarne pošiljatve, sploh vse, kar ima stik z listom.

Celoletna naročnina za Zdr. Države in Canado je $1.00, za inozemstvo $1.50.

GLASILO

SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE.

Entered as second-class matter January 28, 1910, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3, 1879.

V združenju je moč!

"Glasilo" izhaja vsaki teden v petek. — Cirkulacija je dosegla nad osem tisoč natisov. List je razširjen po Zdr. Državah, Canadi in stari domovini.

Cene za oglase po pogodbi. Enostopna 10 point vrsta 8 centov.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

LETO—YEAR V. CHICAGO, ILL., 10. MAY (MAJA) 1912. ŠTEV.—NUMBER 16.

Naprej za deset tisoč!

Naša jednota je prekoračila število osem tisoč članov. Če vpoštevamo, da je minolo komaj osem let, odkar smo vstanovili jednoto, je to število gotovo dobro spričevalo za agitatorično delo njenih članov. V tej številki se zrcali mnogo dela in požrtovalnosti, pa tudi mnogo agitatorične sile. Številka nam pripoveduje, da so člani jednote neumorno delali za naraščaj iste in širili njena človekoljubna načela med slovenskimi delavci in malimi obrtniki v Ameriki. Številka osem tisoč boljše spričuje delo in trud članov jednote, kot ga je mogoče označiti s pisano besedo. V tej številki gledamo in vidimo svoj napredek, ki z novim upom polni naša srca za bodočnost.

Bratje in setre! Pri tej številki pa ne smemo ostati.. Naše stremljenje mora biti vedno naprej in naprej: povečati moramo število članov in članic z vsakim dnem.

Do konvencije imamo le še kratko dobo. Vendar pa lahko v tej kratki dobi, dosežemo deset tisoč članov in članic. Danes imamo osem tisoč članov in članic. Torej šteje jednota tudi osem tisoč agitatorjev in agitatoric. Odvisno je le od nas vseh, ako bomo lahko rekli na konveniciji, da "Slov. nar. podp. jednota" šteje deset tisoč članov in članic.

Nekatera društva so znižala pristopnino, da bi pridobila več članov. Gotovo je to hvalevreden zaključek, ki dokazuje, da društva neumorno delajo za naraščaj naše jednote Ali to delo ne zadostuje, ako hočemo do prihodnje konvencije šteti deset tisoč članov in članic. Vsak posamezni brat in sestra naj skrbi, da se bo množilo članstvo naše jednote. Svojim znancem in prijateljem razložimo plemenite, vzvišene in človekoljubne namene in cilje naše jednote. Povejmo in razjasnimo jim ugodnosti, katerih je deležen vsak član ali članica v slučaju bolezni in nesreče. Posebno onim članom in članicam, katere je boj za obstanek primoral, da so zapustili društveni sedež in sedaj živijo v krajih, v katerih naša jednota še nima krajevnega društva, priporočamo, da ustanovijo novo krajevno društvo, ako so za to ugodne razmere, da tako premrežimo Zdr. države s krajevnimi društvi naše jednote. Kjerkoli so ugodne razmere za ustanovitev novega društva, naj se člani in članice obrnejo za potrebna navodila in tiskovine na br. John Verderbarja, glavnega tajnika, ki bo radovoljno ustregel njih želji. Kjerkoli pa že obstoje krajevna društva naše jednote, pa delajmo z vsemi svojimi silami, da se članstvo istih pomnoži. Opustimo malenkostne osebne prepirčke, ki imajo svoj izvor le v današnjih družabnih razmerah in niso v nobenem stiku z našo jednoto. njenimi cilji, načeli in napravami in pojdimo skupno na agitatorično delo. Posamezni član lahko zvrši mnogo dela, vsi člani in članice pa zmoremo vse. Kedar gre za jednoto, za njene cilje, načela in naprave, tedaj bodimo složni. Le sloga in združeno delo nam garantira napredek in vspehe. V jednoti smo vsi enakopravni: člani in članice. Zatoraj moramo tudi vsi po svojih zmožnostih delati za jednoto.

"Slov. nar. podp. jednota je danes v ugodnem finančnem položaju, kar olajšuje agitacijo za njo in jo priporoča vsem ameriškim Slovencem in Slovenkam, ki še niso njeni člani in članice. Izrabimo to ugodno dejstvo in agitirajmo od hiše do hiše za "Slov. nar. podp. jednoto, da vzdramimo in vzbudimo slovensko ljudstvo v Ameriki.

Ako bo vsak član in članica storil svojo dolžnost, tedaj bo naša jednota ob času konvencije štela deset tisoč članov in članic in s tem postala največja slovenska jednota v Ameriki.

Bratje in sestre na delo za **deset tisoč** članov in članic!

Bratje in sestre! Od nas je odvisen napredek jednote. Zatega delj na delo vsi — naprej!

Naprej!

Razredna justica.

Že večkrat smo povedali, da pravica ni slepa dama, da dobro vidi, kdo prihaja pred njo. Ona dobro vidi, kedar prihajajo pred njo delavci, ki so bili na štrajku. Vsak štrajk potrdi staro resnico, da je dandanes pravica orožje v rokah gospodujočih slojev, katerega se rabi z vso silo napram štrajkujočim delavcem, ki so se drznili za se in svojce zahtevati košček kruha. Posebno sodišča v Nemčiji divjajo proti štrajkujočim delavcem, kot bi jih obsedel zlodej. V naslednjem navajamo nekaj najznačilnejših sodb, ki nam kažejo v jasni luči, kakšne strašne kazni razsipljejo, sodišča z bogato darežljivostjo nad vbogimi, obtoženimi delavci in delavkami, da bi bili v prihodnje ponižni napram rudniškim kapitalistom.

Ignac F. iz Kirchderna za besedi "Fej stavkokaz" na mesec dni zapora.

Gospa Lina L. iz Aplerbecka zaradi besede "stavkokaz" na 14 dni zapora.

Ivan K. iz Brackela je zaklical "stavkokaz" in "debeloglavec" 4 tedne zapora.

Friderik H. in Maks A. iz Günnigfelda sta stavkokaze imenovala "judeže" in "stavkakoze"; po dva meseca zapora.

Ženi rudarjev Ida Sch. in Neža D. iz Herneja sta dobili zaradi vzklika "Fej stavkokazi"! po mesec dni zapora!

Edmund W. iz Essena za besedo "stavkokazi"! mesec dni zapora.

Ivan D. iz Buera za "Fej, kaznjenci, stavkokazi!" tri mesece zapora.

Viljem M. iz Radbora je bil ozmerjal vojake z "lumpi". Sodba: 2 mesca zapora.

Ludovik P. iz Werneja je dobil za besedi "stavkokaz" in "lump" 3 tedne zapora.

W. St. iz Sodingena za besedo "stavkokaz" mesec zapora.

W. iz Recklinghausena za "fej" 6 tednov zapora.

Seznam bi se lahko nadaljeval v brezkončnost. In pri tem je treba pomisliti, da gre tu samo za besede, ki so bile izgovorjene proti nežno bčutljivim bitjem. Lahko si mislimo, kaj se je zgodilo rudarju, ki se je v hipni razburjenosti res nekoliko dotaknil "koristnega elementa" stavkokaštva!

Delavsko varstvo in brezposelnost.

V nobeni državi na svetu ne uživa delavec tako malo varstva kot v Zdr. državah. Kjer so delavci dobro strokovno organizirani, so izsilili od delodajalcev nekoliko drobtinic: zboljšali so svoje mezde in skrajšali delavni čas. Vse te pridobitve so pa od danes do jutri. Gospodarska kriza lahko vzame delavcem čez noč, kar so si tekom let priborili s trdim bojem. Vsled tega bi morali delavci zahtevati od države, da skrbi za njih varstvo s potrebnimi zakoni. V ta namen bi morali delavci zahtevati od države naslednje zahteve v svoje varstvo:

1. Osemurno dnevno delo za delavce vseh strok.

2. Prepoved pridobninskega dela za otroke izpod štirinajst let.

3. Prepoved nočnega dela, izvzemši če je potrebno po naravi stvari iz tehničnih razlogov ali pa iz razlogov javne blaginje.

4. Neprekinjen odmor, ki naj znaša najmanj trideset ur na teden za vsakega delavca.

5. prepoved truck-sistema.

6. Zavarovanje koalicijske pravice.

7. Učinkujoče in temeljito nadzorstvo obrtnih in poljedelskih obratov ob sodelovanju oseb, ki jih volijo delavci.

8. Brezplačno zdravniško in pravno pomoč v vseh slučajih.

9. Brezplačen poduk za otroke delavskih starišev na vseh šolah, torej tudi na univerzi.

10. Zavarovanje proti boleznim, nezgodam in za starost.

Kakor Damoklejev meč pa visi brezposelnost nad vsemi delavci. Noben delavec ne ve, koliko časa bo delal, kedaj se bo delodajalcu zljubilo postaviti ga pod kap. Brezposelnost otežuje delavstvu strokovno organizacijo. Ob času gospodarskih kriz vedno pada število unijskih delavcev, mejtem ko narašča, kedar se dela s polno paro.

Brezposelnost ustvarja ogromno rezervno armado, s katero žugajo delodajalci vposlenim delavcem, če zahtevajo kakšno zboljšanje svojega položaja. Iz te rezervne armade padajo neprenehoma posamezniki v najglobokejšo bedo, v takozvani zalumpani proletarijat, (med "hobote" in trampe") iz katerega navadno ni več rešitve.

Brezposelnost ustvarja iz poštenih delavcev zločince. Tisočerim brani brezposelnost, najskromnejše kulturne užitke, pa pospešuje z gmotno obenem tudi duševno bedo. Narodom krade pridne roke in sposobne duhove, pa je vsled tega bič ne le za delavstvo, ampak za človeštvo sploh

Posledice brezposelnosti so materialno in moralno strašne za delavski razred, za narode, za vso človeško družbo.

Za odpravo te šibe božje za delavce bi morala skrbeti država. V ta namen bi morala vpoštevati vsaka država naslednje delavske zahteve:

1. Da se natančno in pravilno vodi in ugotavlja statistika brezposelnosti.

2. Da razpišejo v svojem obsegu za brezposelne zadostna dela za silo, in da se za taka dela plačujejo mezde, ki jih priznavajo strokovne organizacije.

3. Da se dovoljuje ob času krize blagajnam za brezposelnost izredne podpore.

4. Nobena podpora, ki se da brezposelnim v katerikoli obliki, ne sme prikrajšati njihovih političnih pravic.

5. Uvesti in podpirati se imajo naprave za izkazovanje dela, v katerih imajo strokovne organizacije varovati svobode in interese delavcev.

6. Z zakonskimi določbami se ima skrajšati delavni čas.

7. Dokler se ne izvrši splošno, javno postavno, obligatorno podpiranje brezposelnih, imajo javne oblasti finančno pospeševati strokovne naprave za podpiranje brezposelnih. Taka podpora ne sme na noben način ovirati neodvisnost strokovnih organizacij.

Te zahteve ne morejo v današnji družbi popolnoma spraviti brezposelnost s sveta. Brezposelnost je družabna bolezen, katero najbolj občutijo delavci in ni nič druzega kot produkt današnjega gospodarstva.

S problemom brezposelnosti se bavijo tudi meščanski sociologi, ki so o tem vprašanju mnogo pisali in razpravljali. Tudi nekatere vlade si belijo glave, kako bi ozdravile človeško družbo te bolezni. Odpraviti popolnoma brezposelnost, pa ohraniti današnji gospodarski red, oziroma način proizvodnje, kakor bi rade današnje vlade, je pa nemogoče. Zgornje točke, katere smo tu navedli proti brezposelnosti, lahko le omejijo brezposelnost, vzamejo ji lahko ostrost, odstraniti jo pa popolnoma ne morejo.

Brezposelnost bo padla kot družabna bolezen, ko pade današnje gospodarstvo.

Znameniti izdajalci.

Ezav je prodal svoje prvenstvo za skledo leče.

Judež je prodal svojega učitelja za trideset srebrnjakov.

Benedict Arnold je prodal svojo ameriško domovino, ker so mu obljubili, da bo postal častnik v angleški armadi.

Današnji stavkokaz pa prodaja svoje prvenstvo, svojo domovino, svoje otroke in svoje tovariše-delavce za meglene obljube trustu ali korporaciji, katere se ne bodo nikdar izpolnile.

Ezav je bil izdajalec samega sebe, Judež je bil izdajalec svojega Boga, Arnold je bil izdajalec svoje domovine.

Stavkokaz je pa izdajalec samega sebe, svojega Boga, svoje domovine, svoje družine in svojih tovarišev-delavcev.

Pravi mož ni nikdar stavkokaz! Zategadelj bodi mož in ne izdajalska šleva!

Ameriške vesti.

* **Važna izjava mornarja.** O družbi "White Star Line", katere last je bil nesrečni parnik "Titanic", se da malo povedati dobrega. Ko so rešene mornarje prepeljali v mornarski dom, je neki mornar dejal, da bi jih bili, če mornarski dom ne bi bil premagal, kar brez čevljev transportirali domu. Rekli so jim, da jim družba v Ameriki ne izplača nobenega denarja in da bodo na Angleškem dobili plačo samo za čas potopa. Odužba da s tem trenotkom nima nikakšne obveznosti več. Drug mornar je zopet dejal: "Skoraj sem žalosten, da se nisem potopil parnikom. V tem slučaju bi morala družba skrbeti za mojo ženo in moje otroke. Zdaj ne dobe niti beliča. Kadar pridem domu, ne bom imel nobene službe, pa nimam niti svoje obleke. Kakor mnogi moji tovariši sem dal površnik in svoj jopič rešenim ženam in otrokom v rešilnih čolnih, ker bi bili sicer zmrznili".

* **V New Yorku** je pričela zaslišba pred zveznim komisarjem Henryjem P. Brownom proti trustu za jeklo in železo. Železarski in jeklarski kralji so toženi kot osebe radi kršenja protitrustjanskega zakona. Ta trustjanska pravda bo končala najbrž tako kot proti mesarskim kraljem v Chicagi. Trustom se dandanes vsled njih gospodarske moči ne more priti s odišči do živega. Obravnava bo pa prinesla vendar nekaj dobrega. Seznanila bo ameriško ljudstvo s tajnimi manipulacijami železarskega in jeklarskega trusta, dognala bo na kakšen način so trustovci prišli do premoženja. In to je tudi vredno nekaj za ljudi, ki mislijo s svojimi možgani.

* **Zadnji teden** sta zopet skočila dva vlaka raz tir na odprti progi. Dokaz, da pri ameriških železniških magnatih odloča profit, ne pa varnost za človeško življenje.

* **V Chicagi** so lastniki kapitalističnih listov frivolno izvali štrajk tiskarjev. Na čelu teh "delavskih prijateljev" je znani Hearst, ki se je svojedobno dobrikal delavcem. Stavkujočim tiskarjem so se iz simpatije pridružili tudi dečki, ki prodajajo časnike na cestnih vogalih, kakor tudi vozniki, ki razvažajo časnike. Ako stavka ne bo kmalu končana, se ji bodo pridružile tudi druge delavske stroke, ki so danes več ali manj v zvezi z razpečavanjem časnikov.

Kakor ob času vsake stavke, so tudi sedaj zastopniki reda in miru na strani kapitalistov. Nekateri policaji so bili tako sirovi, da so s količi pretepli majhne dečke, ki nočejo prodajati garjevskih listov in so klicali na glas imena dveh socialističnih dnevnikov "Chicago Daily Socialist" in "Daily World", ki sta sedaj edina unijska angleška dnevnika v Chicagi. Socialistična stranka je pričela izdajati še en dnevnik za dobo štrajka. In če štrajk kmalu ne konča, bo primorana izdati še tretjega. Čikaško ljudstvo ne mara in noče čitati garjevskih listov, zategadelj zdaj pridno sega po obeh socialističnih dnevnikih.

Lastniki kapitalističnih dnevnikov v Ameriki so se zakleli, da bodo uničili tiskarsko unijo širom Amerike. V ta namen so zapričeli z bojem v Chicagi, češ, če zmagajo v tem mestu, da razširijo boj na vso Ameriko. Vsekakor se bodo pa lastniki kapitalističnih časnikov za enkrat vrezali!

* **Štrajk nove vrste** se je pojavil v njujorški ječi Sing Sing. Kazneci so dobili premalo hrane in so proglasidi štrajk: enostavno so ustavili delo. Najprvo so zastavkali kaznenci v delavnici za vozove. Njim so sledili čevljarji in tkalci. Ječar je pa dal setradane kaznence odpeljati v njih celice, kjer jih je pustil ves dan ob suhem kruhu in vodi.

Gotovo je navadna surovost, če država sili kaznence delati trdo v svojih ječah ob nezadostni hrani. Ali še ostrejšo kritiko zasluži človek, ki zaukaže, da morajo sestradani kaznenci presedeti ves dan ob suhem kruhu in vodi, ker so se stavko hoteli pridobiti si malo večji kos kruha, da nasitijo svoje lačne želodce. Kaznenci so gotovo že mesece in mesece beračili za več hrane, na njih prošnje se pa ni oziral nihče. Preostalo jim ni nič druzega, da zaštrajkajo in s tem opozorijo vso ameriško javnost, da jih mučijo in trpinčijo za jetniškim zidovjem.

Američan Keenan, ki je prepotoval Sibirijo in opisal grozote sibirskih ječ, bi gotovo zvršil koristnejše delo, če bi bil prepotoval tudi ameriško republiko in se pobrigal, kaj se vrši za jetniškim zidovjem. Pronašel bi kmalu, da se razmere v ameriških ječah prav nič ne ločijo od sibirskih, da imamo v lastnem hlevu mnogo gnoja in ga ni treba hoditi iskat drugam.

* **Zopet eden!** V Chicagi so aretirali W. Beatieja Nesbita, nekdanjega predsednika bankrotirane farmarske banke v Toronto, Ont. Izročili ga bodo sedaj kanadski oblasti.

O poštenjaku Nesbitu trdijo, da je z raznimi manipulacijami olajšal banko za dvesto tisoč dolarjev. Kanadskemu finančnemu ministerstvu je predložil tudi falsificirano bilanco. To je navadna karijera ameriškega bančnega pustolovca. Najprvo bankir, potem slepar in kaznenec. Ko pa pride iz ječe bo seveda zopet postal bankir in študiral, kako bo osleparil delavce in farmarje za njih prihranke. Takim ljudem pravijo v Ameriki, da so "smart", po domače "kunštni". Delavci bodite tudi vi pametni in uložite svoje prihranke v poštno hranilnico, kjer dobite en odstotek manj obresti kot v privatnih bankah, ali izročite takemu bankirju svoje prihranke, o katerem imate skušnje, da je pošten in vaši prihranki bodo na varnem.

* **Pri trideset** let staremu samomorilcu v Svope parku, Kans. so našli listek z napisom: "Jaz sem "tramp". Ta listek z napisom nam govori resnico, da je človek iznašel čudežne stroje, zgradil velikanske nebotičnike, premrežil svet z železnicami, **osvojil si zrak,** vzel streli njeno moč, napolnil skladišča z raznimi življenjskimi potrebščinami, itd. itd, vendar pa ni rešil svoje glavne naloge, da bi bilo za vse ljudi na svetu zadosti kruha, obleke in strehe.

Ali ni sramota za človeško družbo, če je mlad in inteligenten človek, katermu primanjkuje sredstev za življenje, da si bi rad delal, primoran vreči življenje od sebe kot težko breme.

* **Preiskava** o vzrokih nezgode, ki je zadela pomorskega orjaka "Titanic" se nadaljuje. Gospodje v vašingtonskem milionarskem klubu iščejo grešnega kozla, da si ga imajo pred seboj. Ako sodimo po zaslišbah, tedaj lahko opazimo, da se jim nič ne mudi in jim ni nič na tem, da bi pravi krivci lastniki prejeli zasluženo kazen.

Vseeno bo pa zaslišba spravila marsikatero stvar na dan, katero bi ostala za vedno prikrita. Ali mi želimo iz srca, da bi bili gospodje tudi tako energični, kedar gre za kako nesrečo v rudniku, plavžu, tvornici, ali pa na železnici, če so ponesrečili delavci. Seveda, navadno se gospodje ne zanimajo za take nesreče, ker med ponesrečenci ni nobenega milionarja.

* **Razni časniki** so prinesli naznanila, da v Detroitu, Mich. primanjkuje delavcev, da so tam visoke delavske mezde itd. Ta naznanila so bila tako kričeča in hvalepolna, da je vsak delavec, ki ne pozna razmer, mislil, da je v Detroitu prava Mecca za delavce, paradiž na tej zemlji, v katerem se cedita med in mleko. V resnici pa je delavski položaj vprav narobe. Na tisoče delavcev je brez dela in če bi prišli še brezposlenci iz drugih mest, ne bi zvršili nič druzega kot poslabšali bi položaj ondotnih že tako slabo plačanih delavcev.

Strokovna in konzumna organizacija.

Že večkrat smo povdarjali, da je največja samopomoč za ljudstvo v združenju. Delavci se organizirajo v delavskih unijah, da si izvojujejo skrajšani delavni čas, boljše mezde, sploh **olajšave pri** delu. Vsi štrajki, ki smo jih imeli do sedaj, potrdijo to trditev. Vsak štrajk je pa težak boj, ki zahteva s trani delavstva mnogo požrtovalnosti. Delavcem je navadno zmaga zagotovljena, ako je njih organizacija močna in preskrbljena s sredstvi, **ki so potrebna,** da delavcem izvojujejo zmago.

Na Angleškem je pred kratkem zastavkalo nad osem sto tisoč rudarjev. Delavci vsega sveta, kakor tudi kapitalisti so pozorno opazovali, kako ta boj konča. Angleška rudarska organizacija je imela v svojem stavkovnem fondu nad 8 milionov dolarjev. Kaj ne delavci, to je lepa in krasna vsota. Ali najbrž bi ta vsota ne prinesla angleškim rudarjem zmage, da angleški rudarji niso bili organizirani še na drug način.

"Neue Freie Presse", glasilo velekapitalistov, oderuhov in špekulantov v Avstriji, je prinesla daljši članek, v katerem je tehtala finančno moč, sploh vsa bojna sredstva organiziranih rudarjev.

Člankar je posebno povdaril to-le:

"Medsebojne podpore rudarjev ne bo, ker bodo v Angliji vsi stavkali, ali nekaj drugega bo stalo delavcem na strani — namreč rudarska konsumna društva, ki bodo svoje stavkujoče člane podpirala z živežem iz svojih prodajalen. V mnogih rudarskih revirjih ni sploh razven kakega gostilničarnja nobenega obrtnika ali trgovca, edino konsumno društvo s svojimi prodajalnami zalaga vse prebivalce!"

Iz te cenitve delavske moči iz pod peresa kapitalističnega člankarja, se vsak delavec lahko nauči, kolike vrednosti so zanj konzumna društva ob času stavke. Kapitalist dobro ve, da konzumno društvo ob času boja, v sili in stiski ne bo zapustilo svojih članov, da konzumna zadruga nekako **garantira zmago delavcem.**

Na Angleškem so konzumna društva dobro razvita, ker so **delavci prišli do prepričanja,** da si morajo pomagati sami, ako si hočejo zboljšati svoj položaj. Privatni kapital ne bo delavcem nikdar pomagal, kedar so delavci v stiski. Zategadelj je nujna potreba, da se delavci organizirajo tudi gospodarsko v svojih konzumnih zadrugah. Naloga delavcev vendar ni, da bi skrbeli za povečanje premoženja posameznikov. V prvi vrsti morajo skrbeti za se, svoje družine in svoje tovariše.

Kakor velikani stojijo na Angleškem konzumna društva na braniku delavskih pravic. Branijo in ščitijo jih, da jim kapitalisti ne morejo znižati plač in zvišati delavnika. Varujejo jih pred brezmejnim izkoriščanjem in pred nižinami bede.

Slovenski delavci v Ameriki lahko razmišljajo in se pripravijo že sedaj, ako jih bo v Ameriki doletela taka borba, kot delavce na Angleškem.

V Ameriki divjajo isti boji med delavci in kapitalisti kot na Angleškem. Ameriški kapitalisti ne postopajo nič bolj milostno s svojimi delavci kot angleški kapitalisti z angleškimi delavci. Za to pa ameriškim delavcem ne preostaja druzega, da spopolnijo svojo organizacijo, se organizirajo gospodarsko: ustanovijo konzumna društva in si tako skujejo močno orožje proti kapitalistom.

* **Iz Aberdeena,** Wash. prihaja vest, kjer so na štrajku delavci v lesni industriji, da so take razmere, kot svoječasno v Cripple Creeku za časa strahovlade sodrge v baržunu in svili. Po noči in po dnevu vdirajo oboroženi morilci v službi kapitalistov v domove štrajkujočih delavcev. Amio Ludgren, ženo štrajkujočega delavca so zveri v človeški koži preteple. Na ženske, ki so imele dojenčke v naročju so pa obrnili vodovodnocev. Težko je najti pravih besedi, da bi izrazili svoje ogorčenje nad takim zverskim postopanjem.

Strahota vojne.

Vojni poročevalec lista "Corriere della Sera" piše v groznem nočnem boju pri Derni: Divje tuljenje velike množice se sliši iz nepredorne teme. Skrite beduinske množice vpijejo s prav peklensko besnostjo: "Proč z italijani iz Derne!" Vedno bližje se sliši to grozno, divje kričanje. Močneje in močneje narašča zbesnelost, svinčena toča iz italijanskih pušk ne umiri prav nič kričeče množice. Za varnostnimi okopi čakajo Italijani s hladno mirnostjo. Nobenega sovražnika ni videti, plazijo se iz globine. Hipno se usujejo iz reflektorja blesteči prameni svetlobe. Sedaj se vidijo čete, ki se pomikajo od vseh strani, kakor gruče črnih mravelj se zde na širni, ostro razsvetljeni peščeni ravni. Zdaj so ob pobočju trdnjave. Streljajo, a streli ne učinkujejo, ker prihajajo iz globočine, le smodnikov dim si ostro zajeda pot v višavo. Najpogumnejši skušajo splezati na okope. Marsikatera italijanska pest, ki oklepa puško, začuti pekočo bolečino. Nevidne roke segajo po peščenih vrečah, da bi se pričela trdnjava rušiti. Pri Italijanih zmanjkuje patronov, en sam rezervni zaboj **imajo še. Takorekoč skozi** vrste sovražnikove si upa neki oficirski sluga, plažeč se ob skrajni meji okopov, k poveljništvu po patrone. Ali tudi tukaj imajo še dva, že načeta zaboja. Stotnik zapove, naj se skromna četa Italijanov umakne. Ko zasliši lajtnant to povelje, zavpije z glasom, kakor bi poveljeval celemu bataljonu: "Nasadite bajonete!" Bajonet je Arabcu največji strah. Že beseda sama jih pretrese z grozo. Nič več ne streljajo. Iz okopov plane 16 italijanskih planincev. Beduini zapazijo neznatno število vojakov, z novo besnostjo padejo nanje. Začne se pretep: bijejo se s pestmi, udarci padajo, sujejo se z nožmi. Prostor **je tako ozek,** da bajoneta ne morejo rabiti. Ampak iz okopov med peščenimi vrečami, se blesti dolga vrsta ostrih rezal pričakajoč sovražnika. Vedno nove čete se zaganjajo proti svetlemu morilnemu orodju, hoteč si ga prilastiti. Z veliko težavo dvigujejo okrvavljeni Italijani bajonete, sklonejo se naprej, nabadajo drzne napadalce, njih trupla votlo bobne v prepad. Naravnost čudovito je, s kako nadčloveško močjo zagorele roke Arabcev segajo po ostro nabrušenih nožnicah. "Gospod lajtnant", tako se čuje od vseh strani, "jaz ne morem dvigniti puške". Lajtnant šviga semtertja, vzame revolver, sproži, in od groze spačeni obrazi Beduinov so cilj. Krčevito se oprijemljejo Arabci ostrih bajonetov, dokler jih strel iz revolverja ne reši muk. Tri ure traja boj. Potem dobe Italijani pomoč, nove čete prihajajo, ki imajo seboj dovolj streljiva. Mitraljeze in patroni odločijo sedaj bojno srečo. Drugo jutro je globima posuta z Arabci, njih krvave, razrezane roke pripovedujejo o grozovitem boju z bajoneti.

* **Amerika in Evropa zvezani po brezžičnem brzojavu.** Med Ameriko in Angleško se ima ustanoviti redna zveza po brežičnem brzojavu. Na občnem zboru telegrafske družbe Marconi za Ameriko nameravajo zvišati akcijski kapital družbe od 8 in pol na 50 milionov kron. V bližini New Yorka se bo napravila mogočna postaja, ki bo neposredno občevala s postajo, ki bo postavljena pri Londonu. Razen tega se bo ustanovila tudi zveza med Angleško in Južna Ameriko.

— Nova iznajdba prof. Ehrlicha. Profesor Pavel Ehrlich v Frankobrodu, znani iznajditelj protisifilidnega seruma Hata 606, je iznašel zopet novo zdravilno sredstvo, ki pomeni znatno izboljšanje prejšnega zdravila. Novo zdravilo se imenuje neo-salvarsan in se razlikuje od prejšnjega salvarsana poglavitno s tem, da je lažje raztopljiv. Za enkrat bodo z novim preaparatom delali samo klinične eksperimente v svrho njegove znanstvene preskušnje.

GLASILO
Slovenske Narodne Podporne Jednote

Izhaja tedensko.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravništvo:
2821 SOUTH 40th AVE.,
Chicago, Ill.

Velja za vse leto $1.00.

ORGAN
OF THE
SLOVENIC NATIONAL BENEFIT SOCIETY
Issued weekly.

OWNED BY THE SLOVENIC NATIONAL BENEFIT SOCIETY

OFFICE:
2821 SOUTH 40th AVE.,
Chicago, Ill.

Subscription, $1.00 per year.

ALLIED PRINTING TRADES UNION LABEL COUNCIL CHICAGO, ILL. 31

DOPISI.

Chunc Fort, Ind.

To pismo je prvo iz tega kraja, zato ga pošiljam, da ga priobčite, zlasti ker se naslanja na delavske razmere.

Chunc Fort je oddaljen kakih 6 milj vzhodno od Clintona, kjer je Bancon Coal Co. kupila svet v operacijske namene. Ker so zadeli na bogate žile premoga, so takoj začeli z delom. Pred leto dni je delalo tukaj samo nekaj ljudi, ki so odpirali rov, danes jih dela pa že več! Sedaj seveda se ne dela, ker je štrajk, ampak kakor se čuje ne bo dolgo tega, ko začnemo. Sedaj je vposlenih okrog 400 premogarjev. Slovenske družine so štiri in en samec. Kompanija sedaj postavlja hiše in pravijo, da bo celo mesto. Rovi so v prav dobrem stanju, tako da boljih jaz sploh še nisem videl. Kadar začnemo z delom, bom že kaj poročal. — Omenim naj tudi, da se je pred kratkem oglasila pri sestri in bratu Jarc štorklja in pustila krepkega sinčka. Obema mnogo zdravja!

Pozdrav na vse brate in setre!

V. Verhovnik.

Brooklyn, N. Y.

Naše društvo "Bratska Zveza", štev. 140 prav dobro napreduje. Vsako društvo ima v svojem začetku težkoče in ovire, katere pa kasneje zmore. Tako je bilo tudi pri nas.

Napredovali smo v številu članov in v finančnem oziru, kar dokazuje naslednji računski pregled.

Leta 1911 je ostalo v blagajni 109.46 c. Dohodkov za januar 1. 1912 smo imeli $175.28, za februar $193.03 in za marc $55.50. Skupaj $423.81. Seveda je pri januarju vštet tudi prebitek m. l. Izdatkov smo imeli v januarju $57.97, v februarju $139.16, v marcu pa $63.-68. Skupaj $260.81. Ako odštejemo izdatke od dohodkov, nam ostane še $163.00 v blagajni.

Poleg smo plačali predujma za vrt $5.00, za dvorano $5.00 za godbo $5.00, pri članih smo pa imeli $22.25. Skupaj 37.25. Društveno premoženje je znašalo koncem marca $200.25. K temu lahko prištejemo še za 10 dolarjev arhivarske vrednosti.

Društvo šteje danes 37 članov. Nekateri so odstopili, drugi pristopili; ako bi pa bili še vsi v društvu, bi pa šteli približno 50 članov. Upamo, da v kratkem zopet napredujemo, ker vsa znamenja kažejo tako. Vsem našim članom pa moram izreči zahvalo, da agitirajo za društvo in jednoto in ju branijo pred napadi.

Društvo je zaključilo, da se damo vsi člani slikati pri našem bratu, Johnu Fugini na 708—10 Broadway, kjer ima svoj atelej. Eno sliko v okvirju, na kateri bodo vsi člani (ice), bo pa društvo imelo v svoji zborovalni dvorani.

Zaeno vabi naše društvo tudi vsa druga sosedna društva na drugoletni pic-nic, ki se bo vršil dne druzega junija 1912 v hotelu "zum grünen Wald", vogal Elm St. in Columbis Ave., Maspeth L. I. Začetek točno ob eni uri popoldne: prosta zabava, šaljiv srečolov in kegljanje na dobitke. Dobitki so: $10 — $5 — $3 in $2. Slovenski kegljavci ne zabite, da dobi oni $10, ki se bo izkazal, da ima najbolj mojstersko roko za lučanje krogelj in podiranje kegljev. Ker pa nismo vsi kegljavci, je društvo oskrbelo še šaljivi srečolov, pri katerm bo glavno ulogo igral 20 funtov težak puran.

Ker je naš prvi slovenski pic-nic, upamo, da se bodo druga društva in rojaki vobče mnogoštevilno odzvali našemu vabilu. Na veselici na prostem bodemo točili ječmenovca prve vrste. Seveda ni društvo odgovorno, če bo katerega drugi dan tiščalo v glavi.

Delavske razmere so zelo slabe. Število brezposelnih delavcev je veliko, ki hodijo prosit dela od tvornice do tvornice. Seveda niso tega krivi delavci, marveč je tega kriv današnji gospodarski sistem. Denarni mogotci se ne brigajo, če delavci umirajo gladu, dokler sami sedijo pri težko obloženih mizah in siti do grla vsakovrstnih finih jedil in pijač uganjajo svoje burke. Slovenski delavci! V jeseni bodete imeli priliko izreči se z volilnim listkom za sebe, svojo družino in svoje tovariše — delavce. Ako jo bodemo zopet zavozili in glasovali proti sebi, svojim otrokom in ženam, potem nikdar ne tožimo o slabih življenskih razmerah. Kakor si bomo postljali, tako bomo ležali.

Tudi v našo naselbino prihajajo ptice selivke. Pred kratkem je štorklja obdarila obitelj J. Gašperin z zalim sinčkom. Govorica se pa čuje, da se zglasi tudi drugod.

Pozdrav vsem bratom in sestram S N P J!

Feliks Kramaršič.

Barberton, O.

Narava se je probudila iz dolgega zimskega spanja, vse se oživlja in veseli ljube spomladi. Le malo je čuti po zimi iz naše naselbine, da bi že marsikateri čitatelj "Glasila" mislil, da smo zapustili grešno zemljo in se preselili na sosedni planet Mars.

Ali ko prihaja spomlad, prihaja tudi življenje v nas in brigati se začnemo za svoje zadeve.

Društvo "Triglav" je na redni seji dne 5. maja zaključilo, da povabi vsa slovenska barbetonska društva, oziroma njih uradnike na skupno zborovanje, ker pride navadno včasi v slovenskih naselbinah, v katerih je več društev različnih jednot, do majhne medsebojne konkurence. Tako je seveda tudi v Barbetonu; zato želimo da bise lahkovse take zadeve uravnale v sporazumu. Ali dokler bodo nekaterniki upoštevali basen o žabi, ki je hotela biti enaka volu, bo težko prišlo do sporazuma. Tudi pri nas hoče biti majhno društvo enako močenmu in številnemu. Seveda se taka domišljija ne da izvesti v praksi.

Skupna konferenca naj bi se vršila, da pride do sporazuma glede sprejemanja novih kandidatov. Dogodilo se je, da je marsikdo ostal društvu dolžan za dva ali tri mesece. Društvo je plačalo zanj asesment. V zahvalo se je pa član po cigansko poslovil od društva in pristopil k drugemu društvu. To je točka, ki napravlja v Barbertonu največ zgage, kar spričuje naslednji dokaz: Ob času vstanovitve nekega "pristno kat." društva je bilo neko drugo društvo oškodovano za $53.00, kar pomeni za društvo hud udarec, ker društvo iz svoje blagajne plačuje bolniško podporo. Pri tem izkoriščanju pa ni prizadet noben član društva "Triglav". Za tako delo so zmožni ljudje, ki so se izurili v hinavskem sukanju in obračanju svojih oči, da prikrijejo svoje temne in črne namene in naklepe. Seveda ni moj namen nikogar napadati s psovkami. Ali v slovenskem jeziku pravimo vsakemu hinavec, če trdi ponosno, da je član kat. društva in da ni bil že pet let pri spovedi, dasi društvo v svojih pravilih zahteva izrecno spoved. Navedel sem to, da bodo cenjeni čitatelji zamogli soditi o razmerah, katere niso take, kakršne slika neki dopisnik iz Barbertona — pa ne v "Glasilu".

Akcijo društva "Triglav" vobče odobravajo vsi Slovenci v Barbertonu. Seveda bo končno sodbo mogoče izreči še le po konferenci. Društvo "Triglav" se ne bo osiljevalo nobenemu društvu. Vpoštevala se bodo le društva, katera se bodo povsem strinjala s pričeto, akcijo. Društvo, ki pa bo nasprotovalo združitvi, bo pa tudi nosilo vse posledice.

Razmere pri društvu "Triglav" so povsem povoljne. Društvo je v dobrem finančnem položaju, kakor tudi šteje lepo število članov. Danes šteje z novo pristoplimi 104 članov. Da še bolj pomnožimo svoje vrste, je pa potreba, da se bolj oprimemo agitacije. Vsakemu je znano iz poročila br. tajnika, da je društvo za tri mesece znižalo pristopnino. Vsak novi član plača le $2.75 pri vstopu v društvo. Zdaj se ne more nikdo izgovarjati, da je pristopnina previsoka. Seveda ne misli društvo "Triglav" z znižano vstopnino konkurirati drugim društvom. Ako društvo, ki ima polovico manj članov, lahko zniža pristopnino, še laglje to zvrši društvo "Triglav", kateremu se ni treba bati konkurence.

Veselica, katero je priredilo društvo "Triglav" se je prav dobro obnesla. Udeležba je bila ogromna, društvena blagajna si je pa opomogla za kakih pet desetakov.

Vsem udeležencem, kakor tudi društvom, ki so pripomogla do vspeha, pa najizkrenejša hvala. Ob priliki jim vrnemo.

Slavnostno veselico priredi društvo "Triglav" dne četrtega julija, na katero se bodo povabila vsa bratska društva iz Clevelanda in Loraina. Več glede veselice kasneje.

Bratski pozdrav vsem članom in članicam S. N. P. J.

Martin Železnikar.

Radley, Kans.

V nekaterih rudnikih delamo po en dan v tednu, v drugih pa zopet nič. Farmarje je pa zopet zadrževalo slabo vreme od dela.

Prvega majnika smo imeli velik protestni ljudski shod. Shoda se je udeležilo do štiri tisoč oseb: mož, žena, fantov, deklet in otrok. Govornikov smo imeli osem: dve proletarski ženi in šest moških. Med njimi sta bila dva slovenska govornika: Frank Šetina in Jože Zavertnik, st.

Vreme je bilo krasno in narava nam ni nasprotovala. Nazvoče občinstvo je pokazalo, da gre z duhom časa naprej. Udeležniki so imeli skoraj vsi pripet znak soc. stranke. Želeti je le, da bodo tudi na volilni dan tako pokazali svoje prepričanje. Dandanes se bijejo bitke med zatiranimi in izkoriščevalci brez orožja — pušk, topov, bajonetov. Naše orožje je volilni listek ali glasovnica.

Na shodu in v okolici sta vladala najljepši mir in red. Mir sta kalila le dve osebi: en republikanec in en demokrat, ki sta se iz ljubezni drug do druzega obdelala s pestmi.

Čistega dobička je bilo skoraj do 300 dolarjev dolarjev, kar je gotovo veliko, če pomislimo, da niso točili opojnih pijač.

Tukajšne društvo "Spoznanje" štev. 72 je naročilo več iztisov "Proletarčeve" majniške izdaje, katere je br. Anton Tomšič razdelil med naše rodne brate z največjim vspehom.

Dne 4. maja je br. Anton Tomšič s svojo družino odpotoval v Cleveland, O., da obišče svojega brata. Omenjeni brat je blagajnik društva "Spoznanje", njegova soproga pa članica istega društva. S seboj je vzel novo koncertino, s katero bo razveseljeval svoje rodne bratje v Clevelandu, ker je zelo spreten in dober igralec.

Fr. Rugelj.

New Duluth, Minn.

Z veseljem čitam razpravo o rezervnem fondu. Zelo soglašam za br. John Rožancem, ker bi si naša jednota lahko pomagala brez troškov in skrbi. Vsakdo — zdrav ali bolan — lahko pogreši majhen prispevek. Ako bi pa naša jednota kupila farmo ali pričela s konsumno zadrugo, bo pa imela vedno sitnosti.

Vsak član lahko plača vsakih šest mesecev majhno naklado in premoženje naše jednote bo rastlo vidno. Naobratno je pa kapital za trgovino vedno premajhen, kar me učijo lastne iskušnje.

Kmalu bodemo imeli tudi volitve. Slovenski delavci bodite oprezni, da ne bodete glasovali proti sebi, svojim družinam in svojim tovarišem — pa za velekapitaliste.

Delavec, študiraj svoj bedni položaj in nebo ti težko izbirati za koga naj glasuješ. Danes si mezdni suženj in osvobodiš se lahko, ako te je volja. Zategadelj ne zavrzi svojega glasu in ne glasuj za velekapitaliste.

Iskren pozdrav vsem bratom in sestram širom Amerike!

Frank Zajec.

Razprava o rezervnem fondu.

Chicago, Ill.

Nisem proti rezervnem fondu. Nasprotujem le nakratnemu in visokemu povišanju asesmenta, ker bi z visokim povišanjem mesečnih vplačil izgubili mnogo članov. Za sedaj ne moremo misliti na kakšno veliko podjetje. Naš cilj mora biti, da zadovoljimo člane in pridobivamo vedno novih.

Zelo važno za člane v Chicagi je pa ustanovitev konsumnega društva. Ako velike trgovine lahko oddajajo konzumentom znamke, poleg pa imajo še profit, tedaj nevem, zakaj bi se ne združili v Chicagi in vstanovili svojo konsumno zadrugo. Skušnje iz Ljubljane potrdijo, da konsumno društvo vspeva, ako je med delavci sloga. Tudi tam so sprva imeli le špecerijsko blago. Danes imejo že svoje posestvo in prodajajo vse: obleko, premog i. t. d. Premoženje konzumne zadruge v Ljubljani raste od dne do dne, dasi nje člani dobivajo sveže in dobro blago, poleg pa še dividendo, katero določijo člani sami na podlogi računskega poročila. Danes šteje zadruga že 12 sto članov.

Iz navedenega uvidi lahko vsak brat in sestra, da so konsumna društva koristonosna, da je treba le sloge in skupnega dela, pa bodemo tudi v Chicagi imeli svoje konsumno društvo. Ako se združimo v konsumni zadrugi, bomo imeli tudi kmalu svoj dom, v katerem bomo imeli svojo prodajalno, svoje dvorane za izobraževalne, in zabavne namene, pa mogoče tudi svojo tiskarno.

Naši potomci se bodo spominjali nas, imeli bodo viden dokaz, da so bili njih predniki zavedni možje, ki so neumorno delali za zboljšanje slabega gospodarskega položaja, za probujo naroda in izobrazbo.

Z bratskim pozdravom

Alojzij Jalovec, predsj. štev. 1.

Broughton, Pa.

Zadnja dva meseca ne izide "Glasilo", da ne bi bilo v njem treh ali štirih dopisov iz raznih krajev Amerike o rezervnem fondu. To potrdi, da se člani zanimajo za napredek naše jednote.

Ko pazno prečitam vse dopise, ne morem izreči, kateri je najboljši, ker do sedaj še nisem čital nobenega slabega. Nekateri predlogi so seveda malo visoki in težko izvedljivi, ker bi morali začeti s farmo ali trgovino na debelo. Tudi za visoko povišanje asesmenta nisem, ker bi naša jednota izgubila preveč članov. Vsaka jednota ali zveza — kakor tudi naša — ima mnogo takih članov, ki mislijo: svoj asesment plačam, da v slučaju bolezni dobim podporo, za drugo se pa meni ni treba brigati, ker ne mislim ostati v Ameriki.

Ker vsaki dopisnik pove svoje o rezervnem fondu, tudi jaz nočem prikrivati svojih nazorov.

Zdaj vsaki novo pristopli član plača $2.50 pristopnine. Vprihodnje — po novem letu naj bi pa vsak kandidat plačal še en dolar za predlaganje poleg svoje pristopnine. Ta dolar naj bi šel v rezervni fond. Po preteku šestih mesecev naj bi pa plačal še en dolar v rezervni fond. Tako bi vsak nov član vplačal dva dolarja v rezervni fond. Zdajšni člani in oni, ki bi pristopili v tem letu, naj bi plačali le po en dolar v rezervni fond. To naj bi plačali v mesecu juniju 1913.

Sedaj šteje jednota nad 8000 članov, toraj bi že stari člani plačal okrog 8000 dolarjev prihodnje tri leta. Jednota je v zadnjih treh letih napredovala približno za 3000 članov in članic. Vzemimo da v prihodnjih treh letih napreduje za 2000 članov. Novi člani bi plačali drugih 4000 dolarjev. Bilo bi približno 12 tisoč dolarjev za rezervni fond v prihodnjih treh letih. V rezervni fond naj bi šle vse pristojbine, katere plačujejo člani in članice za potne in prestopne liste. Gotovo bi imeli 12—13 tisoč dolarjev v rezervnem fondu koncem leta 1915. To velja, ako bodo delegatje na prihodnji konvenciji sklenili, da se vrši zopet čez tri leta. Ko bode prišla zopet konvencija v letu 1915, bi se zopet sklenilo kaj koristnega za rezervni fond, oziroma za jednotni dom, farmo itd. Moje mnenje je, da delegatje zaključijo na prihodnji konvenciji, da se prihodnja konvencija vrši po treh letih, ker pogoste konvencije delajo stroške jednoti in posameznim društvom.

Naša jednota je še mlada. Ako začnemo takoj zbirati za rezervni fond, imamo že po 20 letih lahko svoj jedotni dom, s svojo farmo na okrog. Le dobre volje je potreba in pa sloge v jednoti, društvih in med člani oziroma članicami, pa bo šlo.

Dopisnik L. Demšar piše v številki 14 "Glasila", da je tiskarska in črkostavska unija celih 25 let imela same predloge za tiskarski dom. Sedaj so pa zgradili velik dom in nabavili farmo v Colorado Springs, Colo., da se sedaj zatekajo notri stari in onemogli člani. Tako bo tudi pri nas, ako bodemo složni in bodemo vedno gledali le za napredek društev in jednote. Ko bodemo imeli že nekaj tisočakov v rezervnem fondu, pa bode še vsaki član(ica) rad(a) dodal(a) po par dolarjev, ko se bode videlo, zakaj gre in kako napredujemo. Iz male koreninice bode pričelo poganjati veliko in močno drevo: to bode jednotin dom.

Da bi se jednote in zveze združile, bi bilo že tudi dobro. Ali narediti bi se moralo več razredov: dva ali tri. Ako je človek sedaj v več društvih, potem bi moral biti samo v enem. Jaz sedaj plačujem v šest različnih slovenskih društev za dva človeka. Ako bi se jednote in zveze združile, potem bi nemogel plačevati več kakor v dva: enega za mene in drugega za ženo. Zatoraj bi morala biti najmanj dva razreda, da bi se mogel zavarovati vsaki član oziroma članica za navadno ali pa za polovično večjo, bol. podporo ali pa za smrtnino. Ako so prav vsi naši člani S. N. P. J. zadovoljni zjediniti se, za enkrat je vseeno nemoremo, ker se morda drugih jednot in zvez nočejo znami. Če bi se tudi hoteli, se tako hitro nemorejo, ker niso vse konvencije eden in isti čas. Lahko se za to deluje na vseh prihodnjih konvencijah vseh jednot in zvez. Ali po mojem mnenju je nam poprej pričakovati velike farme in ponosnega doma, last Slovenske Narodne Podporne Jednote, kakor pa združitev vseh jednot in zvez v eno samo slovensko organizacijo.

Bratski pozdrav vsem članom in članicam S. N. P. J.

Anton Demšar,
član št. 52.

Eveleth, Minn.

Dobro se odzivljejo člani v razpravi za rezervni fond. Zato čutim tudi jaz potrebo izreči par besed v prilog tej razpravi. Novih iznajdb in predlogov sicer ne bom razkril, izraziti hočem le moje mnenje, s katerim se do zdaj najbolj strinjam; kajti Glasilo zasledujem od kar se je odprla razprava z vso natančnostjo.

Kolikor morem soditi iz vseh do sedanjih dopisov o stvari sami, se strinjam najbolj z nasveti brata Leo Štruklja. Njegovi načrti se mi zde najbolj praktični.

Najvažnejše stvari ki bodo prišle na konvenciji v pretres bodo gotovo te-le:

Rezervni fond,
jednotin urad,
Glasilo in uprava,
revizija pravil,
splošne določbe.

Okrog tega se bo vse sukalo. Priporčam torej delegatom, ki bodo šli na konvencijo, da se o teh točkah pouče, tako da bo konvenciji laglje delati v korist jednoti, ne da bi zgubili preveč časa.

Pozdrav vsem bratom in sestram S N P J!

Jak. Ambrožič, tajnik.

Eeveleth, Minn.

Vsak teden pričakujem z napetjostjo Glasila, ker me zanimajo razprave o rezervnem fondu. Veseli me, da se bratje tako zanimajo in trudijo vsak po svoji moči za prihodnjost naše jednote, kar pomeni seveda nas, ki smo v njej, ali pa tiste, ki pridejo za nami. To je vse hvalevredno. Tudi jaz se čutim dolžnega izraziti svoje mnenje o rezervnem fondu. Moje mnenje je, da ima prav brat Avsec, ki svetuje naj bi člani, ki so prekoračili 40 leto plačali 50 c več vstopnine in 10 c več pri assementu; to bi ne bilo preveč za nobenega člana. Če pa naredimo previsok assesment, je pa mogoče, da zgubimo preveč članov. Posebno na one jaz računam da bi odpadli, ki so vsak čas na potu v stari kraj.

Z nakupom farme se ne morem sprijazniti, ker ne vem, če je med našimi ljudmi dovolj takih, ki bi hoteli iti na farme. Pa tudi slabo letino in ujme je treba računati.

Strinjam se pa z bratom Štrukljem, da si jednota postavi lastni dom, kjer naj bi bili uradi in prostori za jednotine seje. Vsekakor je to nujno potrebno in jaz sem bil takoj od začetka zato, da se to odobri. Jednota raste in zato moramo gledati, da bo imela svoj dom.

Priporočam članom naše prosvetljene jednote, da volijo take može na konvencijo, ki se bodo potrudili za nje procvit in nadaljni napredek. Vedno naprej, naj bo naše geslo!

John Kobi, predsednik.

Brooklyn, N. Y.

V "Glasilu" čitam razne dopise, med njimi dopise, ki prinašajo dobre misli in nasvete za rezervni fond. Taki dopisi dajejo bratom dopisovalcem dobro spričevalo, da so treznega in prevdarnega mišljenja.

Predlogi so različni, kar je bilo pričakovati, ker ima vsak član (ica) pravico povedati svoje mnenje. Različni predlogi so pa vsekakor koristni za jednoto, ker bodo delegatje imeli lahko delo: ne bo jim težko izbrati najboljši predlog in se zjediniti zanj.

Tudi jaz se ne strinjam, da bi jednota kupila kakšno farmo, ali pričela kakšno podjetje, ker bi morala jednota imeti prevelik odbor. Temvečji je odbor jednote, tolikor večji so upravni troški za jednoto. Mi lahko vstanovimo rezervni fond, ne da bi nam bilo treba razširiti radi rezervnega sklada glavni odbor.

Vzemimo za primiro, da naša jednota šteje devet tisoč čl. Če bi ti člani plačali 10 c mesečno, bi plačali v enem letu $1.20 in to enkrat za vselej. To vplačilo znese 10.800 dolarjev. Ako bi to vsoto naložili po štiri od sto, bi nam nosila že po prvem letu 432 dolarjev na leto. Tem potom bi prišli brez velikega truda, ker bi tudi od rednega assesmenta vsako leto ostala precj lepa vsota, kmalu do rezervnega fonda. Že tekom desetih let bo narastlo premoženje naše jednote tako visoko, da bodemo lahko mirno gledali bodočnosti v obraz. To spričuje narastlo premoženje naše jednote zadnjih treh let.

Pozdrav vsem bratom in sestram S N P J!

Feliks Kramaršič.

Naznanila in vabila.

Cleveland, O.

Društvo "Napredne Slovenke", štev. 137 S N P J naznanja vsem svojim članicam in bratskim društvom v Clevelandu in okolici, da priredi veliko majniško veselico dne dvanajstega maja ob štirih popoldne v dvorani br. Kogoja, 6006 St. Clair Ave.

Ob tej priliki vabimo vsa bližnja društva S N P J na veselico, na kateri se jim bode nudila raznovrstna zabava. Natančen program veselice je prijavljen na lepakih.

Pozdrav vsem bratom in sestram S N P J!

Zofka Birk.

Chicago, Ill.

Vse cenjene člane in članice društva "Slavija", štev. 1. S N P J vabim, da se polnoštevilno vdeleže društvene seje, ki se bo vršila dne 12. maja točno ob 2. uri popoldne v Narodni dvorani, vogal 18 te ceste in Centre Ave.

Na dnevnem redu bo razprava o rezervnem fondu, da se iznajde, katerim potom bo se ta važen korak, ki bi bil v korist vseh članov, zamogel vresničiti.

Dalje predlože pregledovalci knjig tudi štirimesečne račune, to je od 1. januarja do 30 aprila t. l.

Opozarjam končno tudi vse člane, ki niso še plačali zaostalih prispevkov za Glasilo, da to store na prihodnji seji.

Z bratskim pozdravom,

Joe Warščaj, tajnik.

Black Diamond, Wash.

Rojakom, ki žive v okolici, pa morda radi dozdevnih visokih vstopnin niso pri nobenemu društvu, ali morda le v enemu, se naznanja, da je društvo "Planinar", štev. 57 S N P J v Black Diamond, na zadnji seji znižalo vstopnino na 3 dolarje, in sicer bo trajalo za dobo treh mesecev, to je maj, juni in julij. S tem se da vsem rojakom in rojakinjam lepa prilika priti po ceni v dobro društvo in dobro podporno jednoto. Kakor je mnogim znano, je Slov. nar. podp. jednota ena največjih slov. zavarovalnih jednot v Ameriki. Podpora se dobi v slučaju bolezni direktno iz skupne blagajne, in sicer vsak dan dolar. Smrtnine je pa 600 dolarjev.

Rojaki in rojakinje, pristopajte, sedaj je čas zato.

Pozdrav vsem članom in članicam S N P J!

Gregor Porenta, tajnik.

Greenland, Mich.

Iz urada društva "Novi Dom", štev. 28.

Na zadnji mesečni seji, ki se je vršila dne 28. aprila, se je sklenilo, da se imajo vsi bratje udeležiti prihodnje seje, ki se vrši dne 26. maja t. l. Na tej seji bodo važne stvari na dnevnem redu, zato naj ne manjka nobenega.

Kdor bi izostal brez pravega vzroka, bo kaznovan za en dolar, katera svota gre društveno blagajno. Izvzeti so le bolni člani in pa tisti, ki bi bili na delu. Pozor torej!

Bratski pozdrav vsem!

Josip Mihalič, tajnik.

Joliet, Ill.

Naznanjam vsem članom društva "Jolietska Zavednost", da se seja dne dvanajstega t. m. vrši v dvorani 911 Hickory i Ruby St. v drugem nadstropju. Torej seja se ne vrši pri Louis Waseju, kot je bilo do sedaj v navadi.

Ker so na dnevnem redu zelo važne točke, katere bo treba rešiti, je v interesu vseh članov, da se udeležé seje.

Vse člane, ki menjajo svoje bivališče, se preselijo v druga mesta, pa prosim, da se zglasijo pri društvenem tajniku, ako zahtevajo potni list. Vsakdo naj pošlje tudi natančen naslov, da ne bo kasneje nepotrebnih pritožb.

Z bratskim pozdravom.

Mike Likovich, tajnik.

Springfield, Ill.

Društvo "Illinois", štev. 47. je zaključilo, da zniža pristopnino za en dolar, ker je obče znano, da so sedaj zelo slabe delavske razmere. Zdaj imajo vsi tukajšni Slovenci ugodno priliko, da z majhno pristopnino pristopijo v naše društvo in se zavarujejo za slučaj bolezni, nesreče in smrti. Znižana pristopnina je v veljavi do meseca oktobra t. l. Slovenci pristopite v naše društvo in pomnožite vrste našega društva in S N P J.

Bratje društva "Illinois"! Agitirajmo, pridobimo novih kandidatov za naše društvo in jednoto. S tem zvršimo dobro delo za društvo in za vsakega novega člana. Ako ponesreči ali zboli, dobi bolniško podporo, če pa umrje, pa dobijo njegovi dediči posmrtnino. S tem je stotero poplačan trud vsakega agitatorja, ker je s svojo agitacijo pripomogel, da bolezen ali nesreča ni prehudo zadela družino ali posameznika.

Bratski pozdrav vsem bratom in sestram S N P J.

M. Ranker, tajnik.

Cleveland, Ohio.

Društvo "Naprej", štev. 5. vabi člane vseh društev S N P J v Clevelandu in okolici na skupen sestanek dne 19. t. m. — tretjo nedeljo v mesecu — v dvorano br. Kogoja 6006 St. Clair Ave. Začetek ob dveh popoldne. Na sestanku se bo razpravljalo v mogočem skupnem izletu in drugih koristnih zadevah, ki se tičejo vseh društev S N P J.

Z bratskim pozdravom!

Ant. Peterlin, tajnik.

De Kalb, Ill.

Vsem članom in članicam dr. "Bratstvo", štev. 77 izrekam najtoplejšo zahvalo za izkazano pomoč v moji bolezni.

Frank Žvokelj.

Breezy Hill, Kans.

Podpisani se prisrčno zahvaljujem vsem društvam, bratom in sestram—sploh vsem darovalcem, za pomoč v moji dolgi bolezni.

Darovali so zopet: Društvo Triglav, št. 2. v La Salle, Ill., $5.00; društvo Bratoljub, št. 7. v Claridge, Pa., $2.00; društvo Napredak, št. 69, Eveleth, Minn. iz društvene blagajne $5.00; društvo Bratje Svobode, št. 26. v Cumberland, Wyo., dali po $1.00: Glogovšek Joseph, Lorenc Šifrar; po 50c. Fr. Tlakar, John Raspet, Dragon Kesich, Jernej Werčič, Anton Galičič; po 60c. Anton Šifrar; po 25c. Ignac Bozovičar, Fr. Čadež, Andro Peternelj, Anton Pirner, Alois Tokin, Frank Klaužer; iz društvene blagajne $2.00, skupaj $8.50. Pri društvu Zvezda, št. 111, Aurora, Minn., so darovale po 25c.: Terezia Kastelc, Neža Praznik, Tona Barlo, Mary Vidmar, Katie Zimmerman, Ana Vircent; po 15c.: Katie Kastelc, Franziska Markovich, Mary Judihar; po 10c.: Antonia Kerže, Ana Kočevar, Neža Ogrinc, Antonia Bernik, Mary Peternel, Neža Žager, MaryGovže, Terez. Kocjančič, Ana Borštnar, Helena Dončlovich, Terez. Turk, Franziska Bošnar; po 20c.: Mary Glavan; po 50c.: Mary Turk; po 75c. Mary Kavoch, skupaj $4.60. Društvo Michigan, št. 136, Manderfield, Mich., so darovali po 25c.: Val. Krall; po 15c.: Anton Krall, M. Krall, Peter Stimac, Nik Malnar, Josef Plešl, Michael Crnkovich, Petar A. Stimac, John Pintar, Frank Vidmar, Matt Burič, Anton Tomac, Matt Stimac, Tomaš Obstar, Martin Buthovich, Vinko Butkovich, skupaj $2.50. Društvo Novi Dom, št. 117, Yukon, Pa. so darovali bratje po 50c. Anton Lavrič, Mihael Maskovšek; po 75c.: Mihael Lesar; po 25c.: Frank Zaversnik, John Kosec, Fr. Kastelec, Josef Kastelec, Ant. Meglič, John Vidmar, Ant. Balant, John Otma; Jernej Jukoš 20c.; po 25c.: Fran Mihelčič, Marko Kovač, Josef Werčan, skupaj $4.70. Pri društvuValvazor, štev. 163, Borton, Iowa, darovalo $2; sobratje pa so nabrali med seboj $3.15; darovali so po 25c.: John Azinger, Frank Cerovac, Frank Raspotnik, Feliks Raspotnik, Anton Pirnat, Anton Tomšič, Mike Paulič, Frank Rozanc; po 50c.: John Krašovar; po 15c.: Anton Sučič, Oskar Johson: po 10c.: Alois Tomšič, Frank Palčič; John Palčič 15c., skupaj $5.00. Od društva Skala, št. 50, Clinton, Ind., prejel $12.85, nabrala sta od dobrosrčnih rojakov brata Alojz Valente in Josef Gračner, darovali so po 50c. V. Zupančič, M. Rodeghiero, J. Višnovski; po 25c. J. Barko, M. Skedl, B. Vozelj, J. Tratnik, A. Pirnat, M. Terstenjak, M. Mravlak, V. Lužnik, A. Terezinar, M. Mohar, F. Rošel, A. Rošel, J. Žavbi, P. Gregurič, F. Pirc, F. Faboič, A. V. Robich, M. Zapnošek, J. Janek, J. Frajlc, K. Vrabič, C. Dorman, J. Cadež, J. Miheli, M. Potisek, G. Krašek, V. Verhovnik; po 20c.: F. Rupnik, L. Potisek; po 15c.: P. Basarič, J. Topolovšek, F. Prašnikar, A. Brisar, J. Smalc, A. Jarc, A. Štern, J. Albrecht, J. Žerovnik; po 10c.: J. Galuh, J. Zvonar, A. Ažbe, V. Stariha, M. Šmalc, F. Repovš, J. Rosman, J. Rozina, M. Vozelj, F. Bregar, A. Smodila, F. Klepej, A. Ladiha, T. Holeva, M. Cesar, A. Jankel, J. Prist, A. Valante; po 35c. Nekaj neimenovanih 80c. Leopold Prašnikar plačal poštne stroške. Hvala vam še enkrat vsem skupaj!

Karol Drgan.

Slovenska Narodna **Podporna Jednota**

Ustanovljena 9. aprila 1904

Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

GLAVNI STAN: CHICAGO, ILL.

GLAVNI ODBOR:

Predsednik: Martin Potokar, 1625 S Centre Ave., Chicago
Podpredsednik: Jakob Miklavčič, Lock Box 3, Willock, Pa
Tajnik: Ivan Verderbar, 2708 S. Lawndale Ave., Chicago
Telephone Lawndale 4635
Blagajnik: Fr. Korče, 6006 St. Clair Ave., Cleveland, O.
Zapisnikar: Feliks Namors, 1834 Ashland Ave., Chicago.

NADZORNI ODBOR:

Vincenc Cajnkar, 4439 Hunt ave., St. Louis, Mo.
Frank Černé, 6034 St. Clair Ave., Cleveland, O.
Lavoslav Zevnik, Neustadt Store, LaSalle, Ill.

POROTNI ODBOR:

John Šarc, box 131, Cumberland, Wyo.
Valentin Stalick, 302 Pilot Butte Av., Rock Springs, Wyo.
Josip Bricelj, box 342, Conemaugh, Pa.

UREDNIK GLASILA:

Jože Zavertnik, 2821 So. 40th Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

M. A. Weisskopf, M. D. 1842 S. Ashland Av., Chicago, Ill.

Denar je pošiljati naravnost na blagajnika, pritožbe gledo nerednega poslovanja na predsednika nadzornega odbora, preporne zadeve pa na predsednika porotnega odbora Ivana Šarca, vse druge uradne stvari na gl. tajnika

Kako varujemo v hlevu živino pred muhami?

(Spisal P. Miklavčič.)

Leto je najhujši čas za naše domače živali. Mnogo težkega dela, vročino in mrčesi. Slednji nadlegujejo jih zunaj, kakor tudi v hlevu. Delavna živina se nič prav ne odpočije, prašiči se ne rede. Pri molznej živini opazujemo padanje mleka. Hlevi, katere najdemo pri našem kmetu — posebno svinjaki, ki so luknje, ne pa hlevi — so pa tudi prav prikladni, da se razni mrčesi v njih rede in drže. Zrak v njih je miren, ker za zračenje ni preskrbljeno, niti so temni niti svetli, stene črne, zamazane, da se muh niti neopazi, žival stoji v gnoju, v kotu je gnoj, na dvorišču pred hlevom je zopet gnoj. Dostikrat manjka tudi drevja pred hlevom. Skratka, naš kmet se trudi, da privabi čim več muh v hleve.

Od vseh mrčesov nadlegujejo v hlevu živino največ muhe; pa tudi komarji pridejo v obisk, razni brenceljni itd., drugi so zopet v hlevskem gnoju iz ličink razvijajo kot n. pr. zolji itd. V sledečem imenovali bodemo vse te mrčese pod skupnim imenom: muhe.

Proti tej nadlogi se da marsikaj storiti. Od hleva oddaljimo muhe, ako nastanejo v njem jim neugodni pogoji, ako jih lovimo in ubijamo, ter slednjič z vničenjem mušje zalege.

Prvej zahtevi, napraviti muham bivanje v hlevu neprijetno, zadostimo na več načinov. 1) ako odpremo okna in vrata, dokler so živali na delu ali paši, tako da nastane več ali manj jak prepih. 2) ako je hlev temen, postanejo muhe zaspane. Otemnenje hleva dosežemo, ako obesimo na okna zavese iz višnjevo barvanih tkanin, ako namestimo mesto oken polkne, ali ako napravimo slamnate zastore (kakor jih vidimo v rastlinjakih vrtnarjev na oknih). Prav ceno sredstvo je belež, kateremu dodamo plavilo (ki ga perice rabijo) ter namažemo s to zmesjo notranjo stran oken, ako potreba večkrat. V jeseni se belež z vodo izmije. Omenjenih sredstev poslužiti se pa zamore le oni, ki ima poleg okenj še druge pripomočke za zračenje n. pr. odprtine v zidu, zračne cevi skozi strop itd., da tedaj lahko okna zaprta drži. Kjer so pa poleg vrat okna jedino sredstvo za zračenje, pomagati si treba na drug način, ako že ne ustavimo polken ali ne napravimo priprav za zračenje. V okviru okna namestimo mreže iz organitna ali še bolje iz tenke žice; tudi vejevje muhe nekoliko zadržuje. V Italiji poznajo priprosto sredstvo, zabraniti muham vstop v hlev. Okna so odprta, na ta se od zunaj razpne pletena večinoma ribja mreža, ki je navadno precej redka. Okna nasprotne strani so pa pokrita, tako da vpada svetloba le iz jedne strani. Na ta način se zdi muham hlev temen ter ne pridejo v hlev.

Kadar ni živine v hlevu, izženemo hitro muhe, ako zažgemo suho listje, osobito bučno. Seveda se mora za izračenje poskrbeti. Tudi beležu zamoremo snovi dodati, kateri duh je muham nadležen. Tako rabimo kreolin, katerega zadostuje 150 gramov na 12 l beleža; krezolin ½—¾ l za veder beleža; dalje karbolinej in petrolej. Z zmesjo katrana in krezolina namažemo verige, jasla itd. Nenakeri priporočajo lavorovo olje kot dodatek beležu ali olnatej barvi; to je precej drago, poleg tega pa hitro izgubi duh. Seveda prej imenovane snovi tudi ne učinkujejo par let, treba je vsako leto ponavljati, kar pa tudi drugaše hlevu ne škoduje, ker so to obenem razkužujoča sredstva. (Za velike ploskve so belilni stroji jednostavne konstrukcije. ki delujejo s stisnjenim zrakom. V 10 urah se s takim strojem pobeli približno 3000 kvadr. metr. ter lahko vsak sam s strojem dela).

Ne bodemo pa samo skrbeli, da muhe ne pridejo v hlev, ampak jih bodemo tudi uničevali, kar se zopet na več načinov izvede. V nekaterih delih Bavarske rabijo valj, ki je na dovolj dolgem ročaju. S tem valjem gre se v mraku previdno črez strop, stene itd, ter se s tem mnogo muh zmečka. Kjer ima hlev zidan strop, poslužimo se z uspehom špiritove baklje, kakor je v rabi za sežiganje gosenic na drevesih. Ta obstoji iz pločevinaste posode za špirit; na gornjem delu je pribit ozek, nekoliko zavit vrat, skozi katerega je bombaž ali še bolje azbest napeljan, ki gori. Spodaj je posoda v zvezi z dovolj visokim drogom. Za vporabo v hlevu pritrdimo okoli posode še širok krožnik iz pločevine, da goreče muhe vanj padejo in ne v steljo, slamo itd.

Dokaj teh mrčesov lahko ugonobimo če obesimo v hlevu na več mestih vejice vrbe, praproti itd., kamor gredo zvečer muhe prav rade spat. Tako vejico se potem previdno sname ter se jo nad ognjem strese. — Pozabili ne bodemo sovražnikov muh, ptic, posebno lastovk, pastaričič itd., katere morejo imeti priliko za gnezdenje v bližini hleva, na skednju, vrtu. V hlevu samem jim ne moremo dati prostora, ker dostikrat zanese domačej živini nadležne pršice.

Tudi razni kleji so prav pripravni za zatiranje muh. Na lepu obtiče muhe, pri njihovih brezuspešnih poskusih se osvoboditi prevlečejo se še bolj z lepljivo tvarino, zamažejo si sopila ter v kratkem poginejo. Dober klej dobimo, ako vzamemo dva dela kolofonije in en del repičnega olja ter to zmes na ognju stopimo. Na to se posoda od ognja odstrani ter doda en del gostega terpetina, eventualno še žlico medu, sirupa kot vabilo — in se meša, dokler se zmes ne shladi. Kleje je najbolje namazati na velike pole papirja — za zavoje ali od časnikov — ter te na zid, strop hleva pritrditi. Ko je papir poln, nadomestiti ga moramo seveda z drugim.

Ako so pa muhe že preveč nadležne, pomagamo si vsaj za 3—4 dni gotovo, ako izprašimo hlev z mrčesnim praškom. To izvršimo najbolje zjutraj ali zvečer. Živino odstranimo, okna in vrata zapremo. V mehur, v katerega vtaknemo pero, natrosimo prašek, ali pa vzamemo navaden meh, zvrtamo na jednej strani kot vinar veliko luknjo, nasujemo skozi njo prašek ter odprtino dobro zamašimo. Osebe, ki praše, prevežejo si črez usta in nos robec, kajti prašek draži zelo sluzokože. Posebno pri oknih je treba dobro prašiti. Kakih 10 minut po začetku prašenja čujemo zujenje muh, prvi znak zastrupljenja; črez približno ½ ure leže deloma mrtve. deloma omotene po tleh, katere je treba takoj pomesti in sežgati.

Tudi zatiranje mušje zalege ne smemo zanemarjati, ker si s tem pozneje mnogo dela prihranimo. V prvi vrsti omeniti nam je tu gnojne kupe v hlevu in na dvorišču. Gnoj je najbolji valilnik ličink muh, brenceljnov ter zoljev, posebno ako je rahlo naložen in zraku dobro pristopen. Vsakdo je gotovo že videl, kako mrgoli gnoj, posebno gnojnica takih kupov raznih črvičev. Iz večine tih postanejo razne muhe, a tudi gnoj znatno poslabšajo, ker spremene njegove kemične sestavine. Kjer že ni mogoče gnojnic napraviti, ki odgovarjajo vsem zdravstvenim in gospodarskim predpisom, protrosijo naj se sumljiva mesta gnoja s kalijevimi solmi ali z železno galico, katere zalego hitro in gotovo uničijo. Gnojni kupi pa se morajo na vsak način iz hleva odstraniti ter hlev, posebno razni manj svetli koti čisto držati. Poleg gnoja imajo muhe še druga mesta, kjer se njihove ličinke nahajajo. Tako luže, mlakuže, močvirja. Kjer so tla vlažna, izplača se toraj tudi v tem oziru osušenje, odvajanje vode. Luže — posebno v bližini hlevov — treba osušiti in zasuti, ako so pa prevelike, vničimo zalego — skoro vseh vrst komarjev žive kot ličinke in nimfe v lužah— ako vlijemo na površino vode toliko petroleja, da se voda pokrije s tenko, mavričasto kožico. Skozi petrolej ne more zrak v vodo ter se ličinke kmalu zaduše. Pri veliki heogijenični in gospodarskej važnosti zatiranje raznih muh — ki so dostikrat prenosilci raznih bolezni, malarije, kužnih bolezni itd. — stvar gotovo ni brezpomembna. Za kvadratni meter površine rabi se približno 10 gramov petroleja, ki se najbolje s petrolejskim vrčem na vodo vlije. Včasih se petrolej ne razdeli takoj kot kožica črez površino, ampak se sprime v krogljice; v tem slučaju se nalije še nekoliko petroleja. Za večje površine je v rabi posebna priprava, iz katere teče skozi male luknjice petrolej na platno, ki se po vodi vleče ter setane tako zelo enakomerna kožica.

Pse, ki imajo svoje koče, obranimo pred muhami, ako pred vhodom obesimo zagrinjalo, da ne morejo muhe v kočo. Ta zaveza psa nič ne moti; pri vstopu ali izstopu, ali ako hoče iz koče pogledati, potisne pes zaveso v stran.

Žival in rastlina.

Napisal **dr. Gv. Sajovic.**

Bistro šumi Kokra v svoji skalnati strugi ter se zaletava jezno v skale, ki jo ovirajo v njenem teku. Lep sprehod nudi ta struga, predvsem zanimiv za naravoslovca, ker naleti vedno na zanimive življenske dogodke. Visoke skalne stene, vrhu teh temni iglati gozdovi, tam med skalami zopet zelena tratica — vse to je pogoj živahnemu in raznobojnemu življenju. Napotimo se v majniku na malo trato pri "straheči dolini", veselo življenje vlada tu. Raznovrstne pomladne cvetke žarijo v svojej svatbeni obleki in tekmujejo med seboj, katera bo privabila s svojimi živimi barvami in opojnem vonju več žuželek k sebi — teh ljubezenskih posredovalcev med cvetlicami. Poleg opojno vonjavih kukavic stoje ponosno visoke ivanjšice in gorski kokovičniki, s temi se družijo mnogovrstne sovrstnice iz družine košaric. Tem zopet delajo družbo ljubke klinčnice in še druge rastline raznih družin. Zanimivo je gledati to pisano trato nad katero šumijo najrazličnejše žuželke. ki omogočujejo rastlinam oplodbo, seveda ne zastonj — za svoj trud dobe zopet od rastlin sladek med. Kar zapazimo med drugimi rastlinami nizko cvetlico z nežnim belim cvetom. Rastlinica ima malo listno rožico, iz katere izvirajo jednocvetni peclji. Narobejajčasti zeleni listi so mesnati in sljuzavi. Zadnje svojstvo je zelo zanimivo, kar bomo takoj videli.

Med tem ko opazujemo rastlinico, prileti žuželka ter se hoče nekoliko odpočiti na njenem listu. Komaj sede, že se zgrne nad nič hudega slutečo žuželko listič ter jo ovije. Ubožica je ujeta — je li to plačilo za njen trud? Bode li rastlina žuželko pojedla? Nehote se nam vrine ta misel pri opazovanju; pa vendar — rastlina, ki je živali; to je vendar nesmiselno, ravno obratno bi pritrdili. Toda sprijazniti se bodemo morali s to mislijo, kajti pri nadaljnjem opazovanju vidimo, da se listni robovi zavijejo proti listovi sredini ter zakrijejo popolnoma ujeto žuželko, ki kmalu v svoji ječi pogine. Rastlina izloči živalskemu želodčnemu soku podoben sok, ki razkroji mehke žuželkine dele, katere utelovi potem rastlina v svoj ustroj. Vidimo torej, da je rastlina umorila žuželko ter prikrojila sebi uporabljive žuželkine snovi.

Zanimivo dejstvo, katerega pa vendar tisoči v desetletjih ne zapazijo gredoč mimo rastline, a zraven še tožijo mnogokrat, kako dolgočasni so sprehodi. Velika je knjiga narave in lepa tistemu, kateri jo hoče čitati. Rastlinica, katero smo opazovali, je planinska mastnica (pinguicula alpina); njeno sestro, navadno mastnico (p. vulgaris), z modrim cvetom najdemo na vlažnih travnikih in gozdnih parobkih. Še veliko rastlin lahko naštejemo, katere se hranijo z žuželkami in ki imajo v ta namen še bolj zvito nastavljene pasti; vse te nazivljemo s skupnim imenom žužkojede.

Ustavili smo se pri žužkojedi. Rastlina, ki je živalski snovi — kje naj pač potem postavimo mejo med rastlino in živalijo. Saj velja pri večini organična hranitev kot neomajan znak za živali. Razdelitev živih bitij v dve kraljestvi — živali in rastline — je zgolj sistematično vprašanje, vprašenje o pokoljenju. Višje razviti organizmi, mnogostaničarji, obeh kraljestev se medsebojno močno in odločno razlikujejo. Na večje težkoče pa naletimo pri enostaničarjih, ki so večini še nepoznani svet, in kateri so še dandanes mnogi celo naravoslovcem prava uganjka. Zoologi jih prištevajo živalim, botaniki rastlinam, tako naj na primer omenim zeleno kroglo (volvox viridis). Prvi jo prištevajo k bičarjem (flagellata), drugi k zelenim algam (chlorophyceae) in še mnogo takih enostaničarjev bi lahko navedli. Pri razdelitvi živih bitij v živali in rastline se uvažujejo fiziologični in morfologični znaki, ki se pri višjih bitjih ostro ločijo, ki pa se vedno zmanjšujejo, čim nižje organizme opazujemo; pri enostaničarjih pa popolnoma zginejo.

Glavni razloček živali in rastlin naj bo obstajal v hranitvi. Živali uživajo kisik (O), katerega dobivajo iz organične hrane in pretvarjajo ogljik v ogljikovo kislino. V nasprotju so rastline edine zmožne ogljikovo kislino uživati neposredno iz zraka ter jo assimilirati. Pri tem procesu se ogljikova kislina razdvoji in postane kisik prost. Producent kisika (O) je torej rastlinstvo, konsument živalstvo. Sedež asimilacije ogljikove kisline, katera je važen rastlinski znak, je v zelenih rastlinskih delih, v klorofilnih zrnih. Veliko rastlin je pa brez slednjih (rastline zajedavke); mnoge rastline se pa hranijo celo z beljakovinastimi snovmi (žužkojede, primer: mastnica). Tako najdemo pri rastlinah oba procesa; vendar prevladuje asimilacija ogljikove kisline tako močno, da jo lahko imenujemo eno najvažnejših rastlinskih značajev. Rastlina premore spremeniti solnčno toploto v pontencijelno energijo; njej je lastna asimilacijska energija, ona razdvaja CO_2 in H_2O, iz katerih tvori ogljikove hidrate. Slednji služijo v hrano živalim, ki pretvarjajo potencijelno energijo zopet nazaj v virtuelno. Velika je torej razlika med živalsko in rastlinsko hranitbo. Pri primerjanju teh dveh zapazimo, prvič razloček pri hranjenju in drugič razloček pri hrani sami.

Pri rastlini ni omejena hranitba samo na eno mesto, samo na en organ, kakor to vidimo pri živalih. Skoraj vsa njena površina sprejema hrano, tako korenina iz zemlje, steblo in listi s pomočjo zelenila pa iz zraka. Nasprotno uživajo živali, izvzemši nekaj nižjih vrst in pa zajedavcev, hrano samo na enem mestu, kjer jim v to služi odprtina, katero nazivljemo usta. Sprejemanje hrane je torej pri živalih lokalizirano, pri rastlinah ne.

Rastlina se hrani samo z neorganskimi snovmi (izvzete so: zajedavke in žužkojede). Glavni deli njene hrane so voda, ogljikova kislina in amonijak. Vse te snovi pa nastajajo pod vplivom splošnih naravnih močij na sestavine naše zemlje ter so popolnoma različne od rastlinskih snovi, ki se iz njih delajo. Iz njih tvori namreč rastlina organske sestavine kakor vlaknino, skrob, beljakovina, sladkor in še mnoge druge, ki služijo živalim v hrano. Žival nima te zmožnosti in je torej pri hrani popolnoma navezana na posredovalca — rastlino, ki ji pripravlja potrebno hrano.

Rastlina je s svojim življenjem obdana, kajti glavna hrana, ogljikova kislina, se nahaja v atmosferi, oziroma pri vodnih rastlinah v vodi. Tudi vode s potrebnimi raztopinami je za rastlino vedno dovolj v zemlji pri normalnih razmerah. Ona ostane vsled tega vedna na enem mestu, s katerega se ne premika v nasprotju z živaljo, katera si mora svoj živež šele iskati: govedo, ki je travnik popaslo, si mora poiskati drug kraj s potrebno hrano, zveri morajo zasledovati in uloviti svoj plen, naše ptice, ki se hranijo z žuželkami, morajo na zimo v topleje kraje, kjer je istih dovolj, i. t. d. Iz tega vzroka je tudi pri živalih prosto gibanje in čutje fino razvito. Vedno na jednem in istem prostoru stoječa rastlina, obdana s hrano, ne potrebuje mišic in živčevja, ne potrebuje različnih čutil (vid, vonj, sluh, okus, tip), katere pa rabi žival neobhodno pri iskanju hrane. Seveda so te lastnosti pri nižjih organizmih manj razvite kot pri višje stoječih. Mnogo nižjih živalj je izgubilo samovoljno gibanje in čutje. Tako lahko nevedemo veliko enostaničarjev (protozoa); nadalje ni mogoče zaslediti pri mnogih spužvah (spongiae) niti z mikroskopom najmanjšega gibanja in tudi proti vsakemu mikalu so neobčutne. Isto lahko opazujemo tudi pri posameznih mešnjakih (coelenterata). Celo med visoko razvitimi raki dobimo vrste, ki so izgubile prosto gibanje.

Bil sem pred nekaj leti na zoologični staciji v Trstu. Zanimive so bile skoraj vsakdanje vožnje po morju in prijetno je bilo življenje tam. Vedno smo se vračali z bogatim plenom, vsak dan je nam prinesel in pokazal kaj novega. Nekega dne smo se odpravili na morske kljune; omeniti moram, da je imela skoraj vsaka vrsta živalij svoje okraje v morju, ker se je nahajalo v toliki množini, da se je splačal lov. Opravili in zakurili smo naš "Argo" ter se odpeljali proti Miljam (Muggia). Tjakaj dospevši nam je pokazal voditelj stacije, prof. Corri, na kole pomola v malem pristanišču in na sosedne skale. Kakor je spomladi trata, polna zvončkov, vsa bela — enak je bil pogled na te kole. Morski kljun poleg morskega kljuna v svoji beli, školjkasti obliki po vseh kolih, po vseh sosednjih skalah in sicer — vsak za celo življenje prikovan na svojem mestu. Morski kljun (lepas anatifera) po svoji obliki tudi račji kljun imenovan, spada med rake. V prvi mladosti plava med planktonom prosto okoli, šele pozneje se pritrdi na kak predmet s prvimi tipalnicami s pomočjo cementne žleze ter ostane potem vedno na tem mestu. Živalica tiči v apnenastih lupinah in je podobna školjki, vsled tega so jo tudi spočetka šteli med školjke. Njena hišica sestoji iz pet razno velicih koscev, ki so beli ter rumeno in črno obrobljeni. Iz hišice moli šest parov vitičastih nog, s katerimi povzroča v morju tok, ki mu prinese potrebne hrane. Ista je usoda morskih zvončkov (balanidae). Seveda sta si obedve vrsti teh rakov pridobili to lastnost le sekundarno, ker se obedve gibljeta v prvi mladosti prosto in se šele pozneje za stalno pritrdita na kako podlogo. Od mehkužcev naj omenimo med školjkami ostrigo, ki je navadno prirastla na skale, kole in druge enake stvari, nadalje pokrovačo i. t. d. Vse te vrste so prirastle na svoje mesto, vsled tega tudi ne najdemo pri njih razvitih gibal, pač pa jih varujejo pred sovražniki hočne lupine, med katerimi so popolnoma varne.

(Konec prihodnjič.)

Povest o smrti, ki je hotela izkušati človeka.

Smrt je stopila v sobo.

Majhen deček je ležal vročih lic v posteljici. Njegova mati se je sklanjala nad njim ter je tiho jokala.

Smrt je stopila k posteljici. A tedaj jo je uzrl deček ter je začel kričati.

"Nočem umreti. Nočem umreti! Mater imam, konjička imam na kolescih, bič imam in hočem ž njim pokati! Pusti me, nočem umreti! Nočem od svoje mamice!"

Milijonkrat in milijonkrat je že slišala smrt enake krike, a nikdar se ni doslej brigala zanje. Nikdar se ni domislila, da tiči za takim ugovarjanjem še kaj druzega, kakor navada. "Kar ljudje delajo", je mislila, "o tem tudi kriče."

A danes je bila presenečena. Deček je zrl vanjo s prestrašenimi očmi, njegova mati je sicer ni videla, toda iztegnila je svojo roko, kakor bi hotele svoje dete ščititi. "Res čudno", si je dejala smrt. "Tako tiho je pri nas, tak mir, tak pokoj a na svetu nič kakor tekanje, nič, kakor žalitve, nič, kakor skrbi, a ljudje odhajajo vendar toli neradi z menoj!" In njen pogled je počival na dečku, ki se je njenega otlega pogleda bal še huje ter je prosil in tožil tem mileje.

"Pa ga pustimo", je menila smrt. "Vsaj enkrat počakam. Kedaj me li tak človek pokliče sam? Kdaj li bo hotel umreti? Poizkusiti hočem s tem dečkom. In odšla je. In deček je skočil iz postelje ter je pokal s svojim bičem nad konjičkom.

*

Po mnogih letih nekega junijskega večera sta stopala po peščeni poti nekega vrta med dvema vrstama velikih rdečih rož dva še mlada človeka gor in dol. Mladenič — oni deček — je vzel obe ročici zlatolase deklice med svoji, ji zrl v oči ter dejal: "Rad bi umrl, ker te toli ljubim!"

Smrt ga je čula. In po noči, ko je mladenič legel, je smuknila na luninem žarku k njemu. Smehljaje se, toda mladi mož se jo je prestrašil.

"Pusti me, pojdi proč! Saj sem živeti šele začel! Zdaj šele vem, kaj je življenje, kaj je sreča! Pusti me!"

"On me je sicer klical", je mislila smrt, "toda bodi! Pustim ga" in odšla je.

Zlatolasa deklica je postala žena mladega moža in mladi mož je postal odličen mož, ne le v mestu, nego tudi v državi. Pridobil si je imetka, kralj ga je poklical na svoj dvor ter je okrasil njegove prsi z najredkejšimi redi, bil je spoštovan in ljubljen ter v svoji rodbini povsem srečen. Imel je zdrave, nadarjene in vesele otroke, njegova žena pa je bila v hiši solnčni žarek. — Ta mož je bil res srečen.

"Sedaj pogledam k njemu", je sklenila smrt; "sedaj mu ne manjka nič druzega kakor moj mir in moj pokoj, ki sta krona človeške sreče. Dá, k njemu pojdem".

Dostojanstvenik je počival po obedu. Ležal je na dragocenem divanu, je gledal v strop in pušil dragoceno smotko. Skozi odprto okno je slišal z vrta smeh in vrisk svojih otrok ter se je smehljal. Lahen topel dih ga je obdal — Smrt je priletela v sobo.

"Pusti me, pusti me! Pojdi proč od mene!" — dostojanstvenik je iztezal svoje roke proti njej. "Nisem te klical, nočem te videti, ne grem s teboj! Ti brezčutnica, kaj ne vidiš, da imam otroke? Da živim šele sedaj? Zaradi otrok vsaj me pusti tukaj! Tiču dovoljuješ, da vodi svoje mladiče iz gnezda, a človeku niti tega ne privoščiš, ti surovinka!"

Smrt je odšla. "Kako se je razjezil!" si je mislila. "ko sem ga hotela vendar le pogledati! Eh!"

*

In leta so potekla dalje in dalje Dostojanstvenik je postal še spoštovanejši in slavnejši. V svoji rodbini je bil že ded in vnuki so bili zopet zdravi, veseli in nadarjeni ter so kobacali okoli starega gospoda.

"Sedaj", si je rekla smrt in stopila naenkrat v sobo.

Toda starec je začel kričati: "Imej usmiljenje in ne jemlji me seboj! Vse moje življenje je bilo le delo in skrb — sedaj imam mir, pusti, da se odpočijem! Sedaj še le živim v svojih vnukih, preživljam iznova svoje življenje, a to življenje je mnogo slajše, kakor je bilo moje — pusti me! Pojdi proč!"

"Ljudje so res čudaki", si je dejala smrt. "Torej še zmerom neče iti z mano. Zares poizkušnja me zanima, toda traja vendarle že predolgo. Malo jo poženem." In odšla je.

*

In v hiši starega dostojanstvenika je bila Smrt sedaj zelo pogosto v posetih. Starko ženo je odvedla seboj, vnuke je odnesla druzega za drugim proč, sinovom in hčeram je ukazala oditi — v malo letih je ostal starček v življenju osamljen, čisto osamljen, kakor samotno drevo na odprtem polju. A celo to drevo daje streho vsaj tičem v svojih vejah, le starček ni imel nikogar, le plačane služabnike v hiši, ki so mu služili sicer z rokami, a ne s srcem.

"Sedaj pojde starček rad!" si je rekla smrt zadovoljno ter je šla k njemu.

Bil je jesenski dan, in starec je sedel na klopi na vrtu, kamor je sijalo solnce.

Tiho se mu je pridružila smrt, da jo je moral starec čutiti; dvignil je svojo glavo in od groze vztrepetal: "Pojdi proč!" je ihtel "O, pojdi strani, pusti me! Nočem oditi s teboj!"

"Ti blaznik", se je smehljala smrt, "kaj pa imaš še na svetu? Vse sem ti vzela. Pojdi, tudi ti prideš tja, kjer so vsi oni, ki si jih ljubil!"

Toda starec se je branil še huje: "Ne, ne jemlji me seboj? Še solnce imam in sedaj šele mi je na svetu všeč. Vse življenje me ni nikdar solnce dobro ogrelo!"

Tedaj se je smrt razjezila: "Zdi se mi, da te ne bo nikoli volja, oditi z menoj! Ne, ne, moj dragi, že vidim, že vidim, kako neumno sem ravnala. Le pojdi starče, le pojdi!" In starček je otepal s svojimi suhimi rokami proti njej, kakor bi se hotel ubraniti je, — toda smrt je vzela njegovo dušo, jo stisnila in jo izluščila iz njega, kakor se izlušči jedro iz češplje, ter jo je odnesla seboj.

Plačani služabniki so našli mrzlo truplo starca.

"Končno vendar!" so dejali "Tak star hrust!"

Zmes.

* **Statistični izkaz** o trustu za jeklo in železo za leto 1911 nam pove, da je bilo skozi celo leto povprečno vslužbenih 196.888 delavcev. Čistega dobička je pa napravil omenjeni trust $142,000.000 ali sedem sto dolarjev na vsakem vslužbencu.

Trust lastuje nadalje 479.477 akrov sveta, 1,193 lokomotiv, 46,334 železniških voz, 218 ladij in parnikov, 977 milj železniške proge, 1112 milj železniške proge ima v najemu, 403 milj železniške proge druge vrste in 987 milj stranske proge.

Tekom desetih let, odkar se je organiziral trust, je bil dobiček tako ogromen, da je trust lahko plačal kso to lastnino.

Ako bi lastnina trusta postala splošna ljudska last, tedaj bi bilo ljudstvo lahko plačalo že vse dolgove in vsak vslužbenec bi bil lahko za zadnje leto prejel 700 dolarjev še poleg svoje plače.

* **V Hoilquiamu,** Wash., je zastavkalo 250 delavcev na žagah, v katerih režejo deske in tramove. Štrajkarji so bili mirni in niso zvršili najmanjšega izgreda. Nakrat so jih pa napadli "miroljubni" državljani, oboroženi s puškami, samokresi in gorjačami. Seveda niso bili štrajkarji oboroženi. Vse so gnali in zaprli v hlev. Tam so pa z grožnjami prisilili nekatere, da so se vrnili na delo. V Raymondu, Wash., so izgnali iz mesta dvesto štrajkujočih grških žagarskih delavcev. V Takomi so pripravljeni konjeniki, da udarijo po štrajkujočih delavcih v Gig Harborju. V Belinghamu so zaprisegli 300 specielnih pretepačev in vbijalcev, da planejo na mirne štrajkujoče delavce. Ves okraj zgleda, kot bi sovražnik vdrl v deželo. To se ne vrši kje na Turškem ali v Rusiji, marveč v ameriški republiki, o kateri trdijo naivni ljudje, da je dežela svobode.

* **Blizo Girarda,** Kans. je minoli teden skočil brzovlak Frisco železniške družbe raz tir. Nezgoda so provzročile slabe tračnice in slaba železniška proga. Predsednik omenjene železniške družbe rad pripoveduje farmarjem, kako naj obdržijo ulago v zemlji: zgradite ceste iz gramoza in kamenja in obdelajte svoje polje! Vsak delavec na omenjeni progi pa vé, če bi predsednik skrbel za dobre tračnice in progo, da bi vlak ne skočil raz tir in bi ne bilo mnogo oseb težko poškodovanih mnogo blaga pa popolnoma vničenega.

— **Metilalkohol** in navadno žganje. Pred kratkem je vsled vživanja metialkohola v Berlinu umrlo 90 oseb. Zdaj je prodajalec tega strupa, neki Scharmah pred sodiščem. Njegovi zagovorniki trdijo, da metilalkohol nima slabih lastnosti, ker drugače bi moralo umreti vseh 3000 oseb, ki so pile ta najslabejši jeruš. Zagovorniki Scharmacha so se predrznili trditi, da je metilalkohol manj strupen nego navadno žganje. Zanimivo je nasproti tem gorostasnim in neumnim trditvam postaviti dejstva na podlagi izkušenj. Profesor Lindner je napravil v laboratoriju poiskuse z obema vrstama špirita. V solno raztoplino je vlil nekaj navadnega špirita in iz raztopline so pričele poganjati majhne glive. To je torej dokaz, da navaden špirit ni zamoril življenja v stanicah, ampak stanice so zgradile iz njega svoje telo. Po tem poizkusu je napravil poizkus z metilalkoholom. Prepričal se je, da iz solne raztopline ni vzrastla nobena glivica, metilalkohol je zamoril vse stanice. Iz teh poizkusov seveda ne sledi, da bi bilo navadno žganje tudi človeškemu telesu kaka dobrota, čeprav so v solni raztoplini zrastle glive. Tudi metialkohol ne učinkuje pri vsakem enako. Takim ljudem prinese gotovo smrt, ki so navajeni uživati navadno žganje.

Ta dokaz je posebno važen, ker neka tvrdka ponuja svoje žganje (visko) v državah ameriške republike, v katerih je zakonita prohibicija in trdi, da galon žganja ne stane izdelovalca več kot 12 centov. Svojo brozgo prodaja po $1.-75. Ker se pa v Ameriki izdeluje žganje iz žitnih pridelkov, davek za galon žganja pa znaša $1.25, mora biti vsakemu jasno, da omenjena brozga ne more biti druzega kot metilalkohol, najhujši strup, ki človeka oslepi ali ogluši, ako ga že ne umori. Pristno žganje v Ameriki je le ono, ki je izdelano po zakonu Zdr. držav za živila in staro najmanj štiri leta. Vse drugo, kar je na trgu je navadna brozga.

IVANHOE.

Roman. Spisal Walter Scott
Poslovenil J. Z.

(Nadaljevanje.)

Ko so prinesli ranjenca v začasno stanovanje, je Rebeka preiskala in obvezala njegove rane.

V oni dobi so bile ženske precej izkušene v zdravilstvu, posebno sta pa bila oba spola med židi izvedena v zdravniški umetnosti. Večkrat so kralji in bogati baroni, ako so bili ranjeni ali bolni, poklicali k sebi modrijana tega zaničevanega ljudstva in se izročili njemu, da jih ozdravi. Pomoči židovskih zdravnikov niso zametavali, ko se je med kristjani razširila splošna vera, da se židovski rabiji pečajo s tajnimi vedami, posebno z umetnostjo Kabale, ki je dobila ime po študijah prvih izraelskih modrijanov.

Rabiji niso tajili, da niso v zvezi z nadnaravnimi silami, ker taka vera ni mogla pomnožiti mržnje do njih naroda, pač pa je omilila zaničevanje, ki je bilo združeno s to mržnjo. — Izvanredna ozdravljenja, katera jim podtikajo, ne morejo dokazati nič druzega, kot da so bili židje nekoliko izurjeni v zdravilstvu in da so svoje znanje prikrivali kristjanom.

Med vsemi židovskimi ženami, je pa bila Rebeka najbolj izurjena v zdravilstvu in je daleč nadkriljevala druge svoje sovrstnike in zdravniško znanje one dobe v splošnem. Njen lastni rod jo je vsled lepote in tega znanja častil. Še celo njen oče je poleg ljubezni gojil tako občudovanje do nje, da ji je dovolil več svobode, kot je bila po židovski šegi dovoljena ženskemu spolu. Dostikrat se je dal tudi voditi od nje.

Ko so prinesli Ivanhoea v stanovanje žida, je bil vsled prevelike zgube krvi v nezavesti. Ko je Rebeka preiskala in obvezala njegove rane, je izjavila svojemu očetu: "Ako ne pritisne mrzlica in Miriamov balzam še ni izgubil svoje moči, se ni treba bati za življenje gosta in že drugi dan lahko nastopi potovanje v York."

To sporočilo je iznenadilo Izaka, ker ni hotel svoje gostoljubnosti izkazevati drugod kot v Ashbyju. Ranjenca je hotel tu izročiti v oskrbo židu, ki je bil lastnik hiše in kateremu je obljubil, da bo plačal vse troške.

Proti temu načrtu je imela Rebeka dva važna ugovora. Prvič ni hotela zaupati piole z dragocenim balzamom nobenemu zdravniku, če bi bil tudi žid, boječa se, da bi se izvedelo za tajni sestav zdravila; drugič je pa ranjeni vitez Vilfred pl. Ivanhoe ljubljenec Riharda z levjim srcem. V slučaju, da se vrne ta vladar, bi pa Izak, ki je posodil njegovemu bratu Ivanu velike vsote za puntarske pustolovščine, potreboval pri Rihardu mogočnega zaščitnika.

"Rebeka, govoriš resnico", je dejal Izak. "Bil bi greh, ako bi izdala tajnosti plemenite Miriam, ker ne smemo dobrot, ki jih nam pošilja Bog, lahkomiselno podariti drugim ljudem — pa naj že bodo zlati talenti ali srebrni sekeli ali pa tapnosti modrega zdravnika, ker jih je božja previdnost namenila onemu, kateremu je razodela. Kar se pa tiče Nazarenca, kateremu pravijo Rihard z levjim srcem, bi bilo pa zame boljše, ako pridem levu v kremplje kot njemu, ako zve za mojo zvezo z njegovim bratom. Raditega sprejmem tvoj nasvet. Mladenič naj z nama potuje v York in naj ostane v moji hiši, dokler se ne zacelijo njegove rane. Ako se Rihard z levjim srcem res povrne, kot krožijo zdaj vesti, tedaj mi Ivanhoe lahko služi za ščit in me obvaruje kraljeve jeze. Če pa pride nazaj, je pa vseeno mogoče, da nam Vilfred povrne vse stroške, ako bo s svojim mečem in sulico kot včeraj pridobival zaklade. To je vrl mladenič, ki se točno drži obroka in vrne, kar si je izposodil. Pomaga tudi Izraelcem, kakor tudi sinu mojega očeta, ko so ga obkolili roparji, sinovi Beliala". —

Še le kasno zvečer se je Ivanhoe prebudil iz omedlevice. Dlje časa se ni mogel spominjati dogodkov, ki so se zvršili pred onesveščenjem. Zavedal se je, da je zadobil rane — delil in sprejemal udarce — vse drugo se je pa zgubljalo v negotovosti in megli. Odmakniti zastor se mu je posrečilo, le pod pogojem, da je občutil strašne bolečine.

Čudil se je, ko je opazil, da je v bogato opremljeni sobi, v kateri blazine nadomeščajo stole in ima odnosno orientalski značaj. V prvem trenotku je dvomil, ako ga niso tekom njegovega spanja prenesli v Palestino. Ta vtis se mu je še bolj uglobil v možgane, ko je med vratmi zagledal žensko bitje v orientalski obleki, kateremu je sledil črno oblečen sluga.

Ko je ranjeni vitez hotel ogovoriti to krasno bitje, mu je ukazalo, da naj molči s tem, da je vitek prst položilo na usta. Sluga je odvezal obvezo in lepa židinja se je z zadovolstvom prepričala o stanju rane. To nalogo je zvršila prijazno, neprisiljeno in s pravo žensko nežnostjo. Dobil je vtis, da ne obvezuje njegovih ran mlada in lepa ženska, ampak usmiljena Samaritanka, ki omiljuje bolečine svojega bližnjika in zvrši vse, da bi posledice smrtnega udarca odvrnila od njega.

Rebeka je dajala kratka navodila Rubenu v hebrejskem jeziku, katere je zvršil hitro in točno.

Glasovi tujega jezika iz ust krasnega dekleta so provzročili romantični učinek, kakeršne pripisuje domišljavost čarovniškim izrekom dobrodelne vile; siceh so bili za uho nerazumljivi, v melodičnem soglasju so pa osrečili srce. Ivanhoe je molče dovolil, da zvršijo ž njim, kar hočejo. Ko je pa neznanka hotela oditi, pa ni mogel zadržati svoje radovednosti.

"Krasno dekle', je pričel vitez v arabščini, katere se je naučil v Orientu in misleč, da je dekle s turbanom najlaglje razume . . . krasno dekle, prosim te—"

Tu je zdravnica posegla vmes, akoli usten, katere so imele melanholičen izraz, je pa zaigral lahek usmev.

"Gospod vitez, doma sem na Angleškem in govorim angleščino, dasi moja obleka kaže na drugo klimo.

"Plemenito dekle", je zopet pričel Ivanhoe, kateremu je segla vmes Rebeka.

"Gospod vitez! Meni ne gre naslov "plenemnit". Najboljše je, da izveste takoj, da je vaša strežnica židinja, hči Izaka iz Yorka, napram kateremu ste se še pred kratkem obnašali dobrohotno in plemenito. Njegova dolžnost in vseh v njegovi hiši je, da vam skrbno strežejo, kar neizprosno zahteva vaš položaj."

Nevem, ako bi bila lepa Rovena zadovoljna z vitezem, ki je bil njej vdan in je zdaj opazoval lepe poteze na obrazu, lepo rast in žive oči prijazne Rebeke. Ali Ivanhoe je bil predober katoličan, da bi ljubil židinjo. Rebeka je to vedela. Zategadelj je hitro povedala ime svojega očeta in svojo narodnost. Vzlic temu ji je pa všel vzdihlej, ko je opazila, da se v očeh Ivanhoea umika prijaznost napram neznani dobrodelnici v hladno uljudnost, ki ni razodevala nobenega druzega čuta hvaležnost za dobroto človeku, od katerega jo ni pričakoval, kot da ne bi bilo njegovo prejšno obnašanje izrazilo nič drugega kot splošno obožavanje katerega mladina izkazuje lepoti. Vbogo Rebeko je to vseeno zbodlo, ker se je zavedala, da je ena sama besedica zadostovala, da je bila ponižana v nižji razred.

Ponižna in pravična Rebeka pa ni obsojala Ivanhoea, ker je živel v verskih predsodkih svoje dobe. Dasi je bila židinja občutila, da jo njen bolnik sedaj smatra za člen zaničevanega naroda, s katerim se mu studi vsako občevanje, je vseeno nadaljevala z nežno in skrbno postrežbo. Povedala je, da sta z očetom prisiljena vrniti se v York in njega vzeti s seboj na dom, da tam ozdravi.

Temu načrtu je Ivanhoe ugovarjal, češ, da noče biti svojim dobrotnikom dlje v nadlego.

Vprašal je, če ne živi v bližini kak saksonski franklin ali bogat kmet, ki bi sprejel in hranil ranjenca, dokler zopet ne bo zmožen nositi oklepa. Ali ni v okolici saksonskega samostana? — Ali bi ga ne mogli prenesti do Burtona, kjer bi ga opat vitoldskega samostana gotovo sprejel prijazno in gostoljubno?

"Vsaka hiša", je odgovorila Rebeka, "bi bila gotovo pripravnejša za vas, kot dom zaničevanega žida. Gospod vitez — vi lahko menjate bivališče, ne morete pa menjati zdravnika! Vam je vendar znano, da naš narod razume zdraviti rane, dasiravno ni pri nas v navadi, da bi jih delili drugim. Posebno naša obitelj poseduje tajnosti še izza dobe Salomona, ki so se izkazale v milion slučajih. Noben Nazarenec — oprostite gospod vitez! — noben kristjan med štirimi britskimi morji ni zmožen, da bi vas tekom štirih tednov ozdravil, da bi zopet nosili oklep!

"Koliko pa ti potrebuješ?" je Ivanhoe vprašal nestrpno.

"Osem dni, ako bodete potrpežljivi in vbogali mene", je odgovorila Rebeka.

"Pri sv. gospé! — Ako ni greh imenovati jo tukaj —" je rekel Vilfred. — "Zdaj ni čas, da bi vitez ležal v postelji. Ako spolniš obljubo, tedaj te bom nagradil s čelado polno kron, pa naj jih že dobim kjerkoli hočem".

"Spolnila bom svojo bljubo", je rekla Rebeka — zdrav boš v osmih dneh in nosil oklep — ako mi boš mesto ponujanega denarja izpolnil eno prošnjo."

"Ako je v moji moči in ni taka, da bi jo krščanski vitez ne mogel zvršiti napram tvojem narodu", je odgovoril Ivanhoe, 'tedaj jo bom izpolnil z veseljem".

"Imam le eno prošnjo do tebe", je rekla Rebeka — "vero, da žid lahko kristjanu zvrši dobro uslugo, ne da bi želel drugega plačila kot blagoslov višjega očeta, ki je vstvaril žide in nevernike."

"Dekle, bil bi greh, ako bi dvomil o tem", je odgovoril Ivanhoe, "raditega zaupam tvoji izurjenosti, ne da bi te še nadalje nadlegoval z vprašanji in mučil s pomisleki in verjamem, da bom po smih dneh nosil zopet oklep. Zdaj mi pa dovoli staviti nekaj vprašanj o dogodkih dneva. Ali kaj veš o plemenitem Saksoncu Cedriku in njegovih domačih? — O krasni gospici — "Zdaj je za trenotek obmolknil, kot bi se bal izgovorit njegovo ime v hiši žida. — Jaz pač menim gospico, ki je bila izbrana kraljici turnirja?"

"Gospod vitez — katero ste izbrali vi — vaš okus je zadobil priznanje kot vaša hrabrost."

Ivanhoe je zardel, ko je spoznal, da se je izdal.

"Nisem hotel govoriti o nji —" je zopet pričel, "pač pa o princu Ivanu. Rad bi tudi zvedel podrobnosti o mojem zvestem oprodu, zakaj ni pri meni?"

"Dovolite meni kot zdravnici svoje pravo", je odgovorila Rebeka. 'Ne govorite, bodite mirni in se ne razburjajte, mejtem, ko vam bodem dala pojasnila. Princ Ivanhoe je hipno končal s turnirjem in šel proti Yorku, ko je krog sebe zbral plemenitnike in duhovnike svoje stranke. Prpovedovali so, da si hoče osvojiti krono svojega brata."

"Ne pojde brez boja', je pripomnil Ivanhoe in skušal vstati — "ako stane le en zvest podanik na Angleškem! Za pravo Riharda se bom boril — ako je treba, eden proti dvema.'

"Da se pa to zvrši", ga je opomnila Rebeka in se lahno dotaknila njegove rame, "morate vbogati mene in mirovati."

"Gotovo, dekle, miroval bom kot mi dovolijo ti nemirni časi — In Cedrik pa njegovi domači?"

"Njegov oskrbnik je bil ravnokar pri mojem očetu, da bi prejel denar za ovčjo volno. Pri tej priložnosti sem zvedela, da sta se Cedrik in Atelstan vrnila s princeovega banketa ozlovoljena in sta na potu proti domu".

"Ali je bila tudi katera dama na banketu?" je vprašal Vilfred.

"Gospic Rovena se ni udeležila banketa. — Kar se pa tiče našega zvestega oproda Gurta —"

"Ha, ti veš za njegovo ime", je vzkliknil vitez; zdaj pa razumem — iz tvoje roke je včeraj prejel sto cekinov".

"Ne govorite o tem", je rekla Rebeka in zardela. "Zdaj uvidevam, kako lahko izda jezik, kar bi srce pridržalo tajno."

"Ali moja čast me sili, da vrnem vsoto tvojemu očetu."

"Napravite ž njo, kar hočete", je odgovorila Rebeka, "ko bo minolo osem dni. Zdaj pa ne razmišljajte o nobeni stvari, ki bi škodila vašemu zdravju."

"Dobro bitje, pa naj bo tako. Bila bi nehvaležnost, ako bi se tebi ne pokoroval. Še nekaj besed o usodi Gurta —"

"Žal, da vam moram sporočiti, da je na povelje Cedrika jetnik."

Ko je opazila, da je viteza to poročilo užalostilo, je pa hitro pristavila: "Osvald je pač menil, da mu bo Cedrik odpustil, ker je bil vedno zvest hlapec in je ta pregrešek zvršil le iz ljubezni do njegovega sina. Sploh se pa Vamba in drugi služabniki že odločili, da dajo Gurtu na potu priliko ubežati, ako ne poleže jeza Cedrika."

"Dal Bog, da izvršijo svoj odlog!" je rekel Ivanhoe. "Dozdeva se mi, da sem izbran, da spravim vse v nesrečo, ki so mi storili dobro. — Moj kralj, ki me je cenil in odlikoval, vidi svojega brata, ki ima največ obveznosti do njega, da je dvignil orožje proti njemu; — najlepša svojega spola je radi mojega odlikovanja v žalosti in zameri — pa zgodi se lahko, da moj oče v jezi umori tega vbozega hlapca, ker je ljubil mene. — Dekle, zdaj lahko spoznaš, da strežeš nesrečonosnemu človeku — Bodi pametna! Dovoli mi, da odidem, da ne zadene nesreča tudi tebe, ki mi sledi kot krvni pes."

"Gospod vitez", se je odzvala Rebeka. "Vi ne poznate v svoji žalosti božjih namenov .Vaša domovina vas bo imela v trenotku, ko bo najbolj potrebovala močno roko in hrabro srce, da ponižate ošabne sovražnike kralja in svoje. Ako vas je pa sedaj zadela nesreča, tedaj lahko uvidite, da vam je Bog poslal pomočnika in zdravnico. — Bodite pogumni in verjemite, da ste zbrani, da bo vaša roka vstvarjala še čudeže! Srečno — izpite zdravilo, katerega vam bo prinesel sluga. Potem pa počivajte, da bodete sposobni jutri za pot".

Ivanhoe je vbogal svojo strežnico, kot mu je naročila. Zdravilo mu je prineslo zdrav spanec. Drugi dan ga je našla Rebeka brez mrzlice in sposobnega za pot.

Položili so ga v nosilnico, v kateri so ga prinesli z bojišča. Ž njim so postopali zelo previdno. Le v enem niso ravnali z ranjencem, kot bi bilo treba. Izak je živel v vednem strahu pred roparji, ker se je zavedal, da tvori dober plen za normanske okoli klateče se viteze in za izobčence. Vsled tega je potoval hitro in le malo počival. Vzlic temu, da sta Cedrik in Atelstan odpotovala nekaj ur pred njim, ju je kmalu prehitel. Ali balzam je vseboval toliko zdravilne moči in telo ranjenega viteza je bilo tako krepko, da mu ta naglica ni škodovala, dasi je Rebeka pričakovala nasprotni učinek in je zato vedno prosila očeta, naj ne hiti tako. Seveda so bile vse prošnje pri Izaku zaman.

(Nadaljevanje.)

Naznanila.

Rock Springs, Wyo.

Obvešcam vse člane (ice) društva "Trdnjava" št. 10 S. N. P. J. da je brat Anton Završnik odstopil od tajništva, na njegovo mesto sem bil spodaj podpisani izvoljen. Vse zadeve tičose se društvenega tajnika pošiljajte na naslov

Joseph Pishler,
308—6th St.
Rock Springs, Wyo.

Neffs. O.

Društvo "Bratstvo", štev. 4. priredi dne 25. maja točno ob osmih zvečer v dvorani Mary Dernačeve veliko veselico.

Na veselico se vabijo najuljudneje vsi člani, kakor tudi vsa sosedna društva iz Glencoe, O. in Wheeling Creek, O., katerim vrnemo njih poset ob priliki. Sploh pa želimo, da bi se veselice udeležili vsi Slovenci in Slovenke iz te okolice.

Vstopnina za moške 50 c; dame so vstopnine proste.

Društveni člani, ki se ne udeležijo veselice plačajo vseeno 25 c v društveno blagajno.

Bratski pozdrav vsem bratom in sestram naše jednote.

John Mavri, tajnik.

South Bend, Ind.

Izrekam najiskrenejšo zahvalo društvu "Vrtnica", štev. 155 za za vsoto $3.00, ki mi jo je poslalo v podporo.

Ladislav Kovasc.

Sygan, Pa.

VABILO

k veselici, katero priredi jugosl. socialistični klub "Mladi Vrh", štev. 13. Jugosl. socialistične zveze dne 29. maja ob 7. uri zvečer v prostorih društvene dvorane na Sygan, Pa.

Na veselici bo igrala dobroznana godba iz Bridgeville.

Vstopnina je 50 c za moške; ženske ne plačajo vstopnine. — Ker bo veselica vsestransko zanimiva — in ker je to prva v tej sezoni, je upati da se vsi sosedni rojaki in prijatelji odzovejo na to veselico v največjem številu. — Vsi na krov na ta dan!

(2x) **ODBOR.**

Istče se Frank Prijatelj ,oče in sin istega imena, doma iz Soderšice pri Ribnici. Oče biva v Ameriki nad 18 let, sin pa 2 leti. Radi važnih zadev bi rada zvedela za njiju naslov **Marija Štupica, 1083 E. 64 St., Cleveland, O.** Ako je katerem rojaku znan njiju naslov, naj ga blagovoli sporočiti meni, oziroma storita lahko sama to uslugo.

Marija Štupica.

Vse konzularne in notarske zadeve (civilne in vojaške) prevzema v hitro in uspešno izvršitev.
Ivan Kaker,
220½ Grove St.
MILWAUKEE, WIS.

BRATOM SLOVENCOM IN HRVATOM

naznanjam, da imam na prodej veliko zalogo svojega domačega vina, ki nadkriljnje v naravni čistoti in okusu vsa druga vina. Naročila pod 27 ali 28 galonov se ne sprejmejo.

Belo vino s posodo stane 45c galon.

Rdeče vino s posodo stane 35c galon.

Vozne troške plaća naročnik.

Z vsakim naročilom je treba poslati polovico vsote. Ostala vsota sa plača po sprejemu vina.

Za obilo naročbo se priporoča posestnik vinogradov

FRANK STEFANICH,
R. R. F., Box 124.
FRESNO, California.

VAŽNO

za pošiljalce denarjev v staro domovino.

Rojakom, ki pošiljajo svojcem denarje v staro domovino naznanjam, da odpošljem vsako pošiljatev, katera dospe do torka do 2. ure popoldne, še isti dan na pošto, in gré s parnikom v sredo čez morje; za to najraje vzamem najhitrejše parnike. Pošiljatve, katere dospejo do 2. ure v petek popoldne, pa gredo s hitrimi parniki v soboto v Evropo.

To je zelo važno za pošiljalce denarjev v staro domovino. Razume se, da je potreba poslati ali drafte, ali Money Ordre, ali gotove novce; za privatne čeke pa je treba čakati nekaj dni, da se izve, ako so dobri; s tem se vedno nekaj dni zamudi. Zato je tedaj najboljše, posluževati se draftov, Money Ordrov, denarje v gotovini do zneska $50.00 pa je pošiljati v registriranih pismih.

Rojaki, uvažujte to in vedno bodete **dobro in sigurno postopali.**

Pošiljatve je nasloviti:

FRANK SAKSER

82 CORTLANDT ST., NEW YORK, N. Y.

Podružnica: 6104 ST. CLAIR AVE. N. E., CLEVELAND, OHIO.

Denar pošiljamo v domovino.

Po sledečih cenah:

$10.35	K. 50
$20.50	K. 100
$41.00	K. 200
$102.50	K. 500
$204.50	K. 1000
$1000.20	K. 5000

S temi cenami so vračunjeni vsi stroški.

PRODAJAMO ŠIFKARTE.

MENJAMO DENAR.

Govorimo slovenski.

Kaspar Državna Banka

1900 Blue Island Av., Chicago, Ill.

DR. ADOLF MACH

ZOBOZDRAVNIK

Uradne ure: 9 do 12 dop. 1 do 6 pop. 7.30 do 9 zvečer. Ob nedeljah po dogovoru.

2601 S. Lawndale Av. vogal 26th St.
CHICAGO, ILLINOIS.

J. S. JABLONSKI

Slovenski fotograf

izdeluje vsa v fotografično stroko spadajoča dela dobro in poceni

6122 St. Clair Avenue.
CLEVELAND OHIO.

Štiri in osemdeset

tisoč ljudi ima vloge o tej banki. Nekateri živijo v drugih državah, zopet drugi v stari domovini. Pošiljajo nam s pošto svoje prihranke, ker je ena največjih in najvarnejših bank v Ameriki. Z enim dolarjem lahko začnete vlagati in vloga vam bo nosila štiri od sto obresti.

The Cleveland Trust Company

SAVINGS BANK

5 MIL. DOLARJEV

St. Clair office, St. Clair St. cor. E. 40th, CLEVELAND

Za pet dolarjev na leto lahko najamete hranilni predal (box) iz Armorjevega jekla, v katerem so vaši privatni papirji, vrednosti varni pred ognjem, tatovi, vlomilci in drhalskimi napadi. Vabimo Vas, da si ogledate hranilne predale med uradnimi urami.

POZOR! POZOR!

SLOVENCI V BARBERTONU, O.

BRAT DRUSTVA
"TRIGLAV"

priporočam vsem Slovencem svojo novourejeno **BRIVNICO.** Delo izvratno Postrežba točna. Dva pomočnika vedno razpolago.

Anton Merda, 110 N. 2nd Str.
BARBERTON, O.

Josip Beres

priporoča svojim rojakom svojo moderno vrejeno

GOSTILNO

Toči sveže Akron pivo. Izvrstne smotke in razni likerji vedbo na razpolago.

427 North 2nd St
BARBETON, O.

VSA TISKARSKA DELA

izvršuje točno v vseh jezikih

Jugoslovanska zadružna Tiskarna

naslov: CO-OPERATIVE PRINTERY

1830 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

Tiskovine za društva, pismen papir, kuverte, vstopnice, programi, pozivi, letaki, potrdila, pravila, članske knjižice, vižitnice itd., se izvršujejo hitro in solidno.

Pri vnanjih naročilih naj se vedno navede kakovost tiskovin, da vemo poročati ceno. Uprašajte vedno preje za cene predno naročate drugje. Naše cene so zmerne.

EMIL BACHMAN, 1719 So. Center Ave., Chicago, Ill.

Največja slovanska tvornica za ZASTAVE, REGALIJE, ZNAKE, KAPE, PEČATE itd. v Ameriki.

Izdeluje zlate znake za vsa slovenska, hrvatska, češka, slovaška in srbska društva v Ameriki.

Pišite po naš veliki cenik ki je tiskan v vseh slovanskih jezikih in kateremu so priložena zahvalna pisma od poznanih društev.

Lastnik je rodom Čeh, piše slovenski in hrvatski in je član S. N. P. J., odkar se je ustanovila.

EMIL BACHMAN
BADGES, FLAGS & CAPS
BANNERS

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI JE

Narodna Tiskarna

2146-50 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce. "GLASILO" in "PROLETAREC" se tiskata v naši tiskarni :: :: ::

The Lake Shore Banking and Trust Co.

USTANOVLJENA 1890

Assests: nad $3,600.000.00

Hranenje in splošni bančni posli. Posojila na zemljišča in drugo
55. cesta in St. Clair Ave. Huron Road in Prospect Ave.
Superior Ave. in Addison Road.

Pri nas vlaga država Ohio in mesto Cleveland. Plačemo 4 od sto.

Pošiljamo denar v staro domovino hitro in zanesljivo. Ter prodajamo parobrodne listke. Smo zastopniki od vseh glavnih prekmorskih črt.
Želimo Vasega znanstva.

Jno. M. Gundry, preds. Harley B. Gibbs, podpreds. H. W. King, podpreds.
J. Horace Jones, blagajnik. Walter S. Bowler, tajnik in blag.
L. C. Kollie in George F. Schulze, pomozna cashier.

EDINA SLOVENSKA TVRDKA.

Zastave, regalije, znake kape, pečate, in vse potrebščine za društva in jednote.

DELO PRVE VRSTE. CENE NIZKE.

Slovenske cenike pošiljamo zastonj.

F. Kerže Co. 2616 S. Lawndale Ave. Chicago, Illinois